

Handelingen 18-19-20-21-22-23

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1988-1989

Vergaderingen van februari 1989

REGERINGSVERKLARING VLAAMSE EXECUTIEVE

AUTOMATISERING GEGEVENS SCHOLEN, PERSONEEL EN LEERLINGEN

OVEREENKOMST BELGISCHE STAAT EN MEKANOGRAFISCH INSTITUUT DER
KEMPEN
HOORCONTRACT MET VAKANTIECENTRUM BLUTSIJDE TE BREDENE

NIEUWE INITIATIEVEN FRANSE GEMEENSCHAPSREGERING IN BRUSSELSE
RANDGEMEENTEN

Inhoud

Nr. 18 Dinsdag 14 februari 1989

Berichten van verhindering, blz. 473.

Ondenoek naar taalgroep en woonplaats, blz. 473.

Voorstel van decreet
Indiening en verwijzing, blz. 473.

Voorstel van resolutie
Indiening en verwijzing, blz. 473.

Verzoekschrift
Indiening en verwijzing, blz. 473.

Mededeling van het Rekenhof
Indiening en verwijzing, blz. 474.

Arresten van het Arbitragehof
Indiening, blz. 474.

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 69)
Indiening, blz. 474.

Mededeling van de Voorzitter
Wijzigingen in verwijzingen naar Commissie, blz. 474.

Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve
Mededeling, blz. 476.
Sprekers : de heer J. De Seranno, Minister Geens, de heer A. Denys

Regeling van de werkzaamheden, blz. 482.

Nr. 19 Woensdag 15 februari 1989 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 483.

Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve
Debat, blz. 483.

Sprekers : de heren G. Verhaegen, F. Vandenbroucke, A. Denys, Ministers N. De Batselier, J. Lenssens, de heren P. Van Grembergen, J. Geysels, Minister L. Van den Bossche

Samenstelling van Commissies
Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 506.

Regeling van de werkzaamheden, blz. 506.

Nr. 20 Woensdag 15 februari 1989 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 507.

Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve
Debat (Voortzetting), blz. 507.

Sprekers : de heren C. Moors, J. Smeekx, Ministers N. De Batselier, J. Sauwens, L. Dhoore, J. Buchmann, mevrouw N. Maes, Minister D. Coens, de heren L. Dierickx, M. Diden, J. Timmermans, K. Dillen, J. Laverge, A. Denys, mevrouw M.-P. Kestelijn-Sierens, de heren M. Capoen, W. Van Durme, mevrouw A. Leysen, A. Duroi-Vanhelmont, de heren F. Aerts, Jozef Bosmans, H. Candries, J. Cuyvers, mevrouw M. De Meyer, de heren M. Olivier, A. Kempinaire, W. Peeters, E. Vandebosch, F. Bosmans, P. Vangansbeke, A. De Beul, E. Derycke, D. Van Mechelen, J. De Seranno

Regeling van de werkzaamheden, blz. 572.

Nr. 21 Donderdag 16 februari 1989 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 573.

Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve
Debat (Voortzetting), blz. 573.

Sprekers : de heren F. Cauwenberghs, D. Vervaeke, A. Denys, Minister J. Sauwens, de heren E. Baldewijns, W. Taelman, Ministers H. Weckx, L. Van den Bossche, D. Coens, de heren F. Vermeiren, M. Desutter, G. Janzegers, G. Annemans, V. Peuskens, M. Van Peel, J. Dufaux, A. Vreven, J. Van Hecke, V. Anciaux, E. Gryp, R. Blanpain

Regeling van de werkzaamheden, blz. 600.

Nr. 22 Donderdag 16 februari 1989 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 601.

Regeling van de werkzaamheden, blz. 601.

Sprekers : de heer A. Denys, Minister G. Geens

Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve

Debat (Voortzetting), blz. 601.

Sprekers : de heren J. Ansoms, R. Blanpain, A. Denys, E. Beysen, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heer R. Van Hooland, mevrouw M. Vogels, de heer J. Van Hecke, Minister H. Weckx, de heren H. Van Rompaey, H. De Croo, H. De Loor, P. Berben, J. Van Eetvelt, Minister G. Geens, de heren C. Moors, G. Verhaegen, R. Vandekerckhove, V. Anciaux, J. Dufaux, A. De Beul, J. Geysels, F. Vermeiren

Hoofdelijke stemming, blz. 636.

Sprekers : de heren J. Dufaux, C. Moors

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer H. Van Dienderen tot de heer L. Waltiel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over Center Parcs en de organisatie van het toerisme in Limburg

Hoofdelijke stemming, blz. 637.

Moties tot besluit van de interpellatie van mevrouw M. Vogels tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over de voortdurende onrust in de gehandicaptensector en de sector bijzondere jeugdzorg

Hoofdelijke stemming, blz. 638.

Sprekers : mevrouw M. Vogels, de heren J. Van Hecke, A. Denys, J. Van der Sande

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer F. Vermeiren tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de problematiek van de huisvuilophaling in het Arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en het sluiten van de breekwerf te Zaventem door de Intercommunale Haviland

Hoofdelijke stemming, blz. 640.

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer J. Cuyvers tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over maatregelen om de CFK- en haloonuitstoot terug te dringen in het kader van het afvalstoffendecreet

Hoofdelijke stemming, blz. 641.

Spreker : de heer W. Luyten

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer L. Bril tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over de dreigende politisering bij de uitbouw van de Vlaamse administratie

Hoofdelijke stemming, blz. 642.

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer V. Anciaux tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over het taalgebruik in de Gemeenteraden en de Schepencolleges van de randgemeenten rond Brussel, meer in het bijzonder in de Gemeenten Kraainem en Linkebeek

Hoofdelijke stemming, blz. 643.

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer H. De Croo tot de heer J. Sauvens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over de improvisatie en de slechte voorbereiding van de overdracht van de bevoegdheid inzake de beleidsmateries verkeer en openbare werken

Hoofdelijke stemming, blz. 644.

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer E. Flamant tot de heer J. Sauvens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de problematiek rond het kanaal Gent-Terneuzen

Hoofdelijke stemming, blz. 645.

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer A. Denys tot de heer N. De Batelier, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over de geruisloze verstaatsing van het Vlaams economisch beleid en inzonderheid de rol

van de GIMV bij de overname van de NV Barco Industries

Hoofdelijke stemming, blz. 646.

Samenstelling van een werkgroep

Wijzigingen onder vaste en plaatsvervangende leden, blz. 647.

Regeling van de werkzaamheden, blz. 647.

Nr. 23   **Vrijdag 17 februari 1989**

Berichten van verhindering, blz. 649.

Interpellaties (R.v.O. art. 72) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer W. De Vlieghe tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de studie omtrent de in uitzicht gestelde automatisering van gegevens betreffende scholen, personeel en leerlingen

Interpellatie van de heer R. Daems tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de studie omtrent de in uitzicht gestelde automatisering van gegevens betreffende scholen, personeel en leerlingen

Interpellatie van de heer E. Derycke tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister

van Onderwijs, over de overeenkomst gesloten tussen de Belgische Staat en het Mekanografisch Instituut der Kempen VZW, blz. 649

Sprekers : de heren W. De Vlieghe, R. Daems, Minister D. Coens, E. Derycke, H. Van Rompaey, W. Seeuws

Indiening van moties, blz. 668.

Interpellatie van de heer J. Devolder tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over het huurcontract met het vakantiecentrum Blutsijde te Brede-ne, blz. 668.

Sprekers : de heren J. Devolder, E. Derycke, Minister D. Coens, de heer F. Vermeiren

Indiening van moties, blz. 672.

Interpellatie van de heer F. Vermeiren tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over nieuwe initiatieven van de Franse Gemeenschapsregering in de Brusselse randgemeenten, blz. 673.

Sprekers : de heren F. Vermeiren, E. Van Rompuy, Minister G. Geens

Indiening van moties, blz. 677.

Voorstel van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 678.

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 678.

Regeling van de werkzaamheden, blz. 678.

VOORZITTER : de heer L. Van* velthoven

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 10 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

O. Lefeber, G. Sprockeels, A. Steverlynck ; gezondheidsredenen.

M. Mahieu, L. Tindemans ; buitenslands.

**REGERINGSVERKLARING
VAN DE VLAAMSE
EXECUTIEVE**

Debat

De Voorzitter : Aan de orde is het debat over de Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve, met de daaraan toegevoegde interpellaties.

De heer Verhaegen heeft het woord.

De heer G. Verhaegen verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, heren Ministers, geachte

collega's, ook uit naam van mijn fractie zal ik de bespreking van deze Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve aanvatten. Aangezien collega's van mijn fractie bepaalde details nader zullen toelichten, zal ik mij beperken tot enkele hoofddaccen-ten van deze Regeringsverklaring.

Vooraf wens ik duidelijk te stellen dat wij deze Regeringsverklaring moeten zien in de context van de nieuwe federale staat die wij na de voltooiing van de tweede fase tot stand hebben gebracht. Dit nieuwe Vlaanderen wordt gekenmerkt door drie elementen : ten eerste, het ontstaan van een echte financiële autonomie — ik heb niet gezegd fiscale autonomie — en een daadwerkelijke financiële verantwoordelijkheid, ten tweede, een aanzienlijke uitbreiding van de bevoegdheden en, ten derde, — tevens de grote uitdaging voor deze Executieve — een omvangrijke overheveling van personeelsdiensten en infrastructuur. Ik plaats deze discussie duidelijk in de context van dit nieuwe institutionele kader. Dit is een enorme uitdaging. Enkele maanden geleden heb ik dit vergeleken met de opdracht van een nieuw bedrijf met driehonderd miljard beginkapitaal, met 20.000 nieuwe werknemers, medewerkers die in een nieuwe structuur moeten worden geplaatst.

Ik wil dan ook zeer duidelijk waarschuwen dat wij in deze nieuwe periode grote moeilijkheden zullen kennen.

In de eerste plaats zullen wij er moeten voor zorgen dat de continuïteit, ook in de overgedragen bevoegdhe-

den, in elk geval gewaarborgd blijft. Het meest rampzalige wat ons zou kunnen overkomen is dat de burger — waarvoor wij in de eerste plaats toch ijveren — op het einde van het jaar zou zeggen : „Deze bevoegdheden zijn overgedragen en wij hebben niet meer de diensten gekregen die wij vroeger hadden.” Wij moeten dus waken over de continuïteit van de service, ook in de context van deze Executieve.

In de tweede plaats zijn wij gevat door de nieuwe wet op de financiering van de Gewesten en de Gemeenschappen, meer bepaald door de budgettaire beperkingen die wij hebben ingevoerd. Er bestaat dus een noodzaak van een orthodox budgettair beleid. In het verleden heb ik herhaalde malen gepleit voor een grotere financiële verantwoordelijkheid van de Vlaamse Gemeenschap. wat wij nu hebben bekomen, betekent een zeer grote stap naar een echte federale structuur.

We hebben ook aanvaard dat wij deze nieuwe financiële aansprakelijkheid willen plaatsen in de context van de monetaire economische unie. Dit brengt uiteraard politieke consequenties mee. We hebben het land bij elkaar willen houden door deze belangrijke basis die wij hebben gelegd, wat ook voor de Vlaamse Raad politieke implicaties meebrengt.

Wij staan thans niet meer voor een minderheidsbudget van 92 miljard, maar voor een aanzienlijke begroting. We hebben nu eindelijk middelen die gewaarborgd zijn, die niet elk jaar kunnen gewijzigd worden en aan discussie onderhevig zijn. Deze waar-

Verhaegen

borgen zijn gesteund op een tweede meerderheid.

Deze middelen zijn globaal overgedragen, hetgeen betekent dat wij onze eigen politieke prioriteiten kunnen vastleggen. Dat zijn mijns inziens bij deze financieringswet en voor de weerslag ervan op ons beleid, drie belangrijke aspecten.

Uit de gegevens die mij van diverse zijden werden verstrekt over deze financiële implicaties, blijkt dat wij in 1989 een deficit van 21,3 miljard frank zullen hebben, dat de eerstvolgende drie jaar sterk zal aangroeien. Dit is ingebouwd in de financieringswet die wij hebben goedgekeurd. Daarom vind ik de bepaling van de Vlaamse Executieve dat zij een orthodox beleid wil voeren, in die zin dat men de grenzen van de financieringswet niet zal overschrijden en dat men zijn deel zal dragen in de begrotingsnorm om het sneeuwbaaleffect inzake de financiële last niet te overschrijden, een behoorlijk standpunt. Dit kan een zekere zelfdiscipline vereisen en belangrijke restricties opleggen aan de respectievelijke Ministers. Ik ben er vast van overtuigd dat, wanneer wij bij deze beperkingen ook bepaalde prioriteiten zullen moeten vastleggen, een open gesprek onvermijdelijk en noodzakelijk is. Hier zou ik zeer duidelijk willen zeggen dat er zich, ook in Vlaanderen, nieuwe behoeften aan het creëren zijn.

Ik denk aan onderwijs en vorming en aan de enorme vergrijzing, ook van onze bevolking in Vlaanderen, dus aan demografische situaties.

Ik geef maar één voorbeeld. Wat zullen wij doen in de welzijnssector met de groeiende en aanzienlijke nieuwe lasten, door deze vergrijzing teweeggebracht ?

We moeten ons bewust zijn van deze heel moeilijke situatie in de discussie die wij hier voeren. Enerzijds is er de beperking van de financieringswijze met een deficit van 21 miljard frank en een groeiend deficit, binnen drie jaar, van de financiële lasten en anderzijds zijn er bonussen. Wij weten dat in drie à vier jaar de balans keert

en dat wij meer ruimte zullen krijgen bij het uitbouwen van een eigen politiek beleid.

Ik heb met nadruk gepleit voor de continuïteit in de dienstverlening. De toetssteen, waarop men de staatshervorming zal bepalen, is gelegen in de reactie van de burger die de hervorming ervaart in zijn dagelijkse, gewone leven. Het onderscheid tussen wat de nationale Regering en wat de Vlaamse Regering doet, is precies gelegen in het feit dat het meeste dat rechtstreeks ingrijpt in het leven van het individu en in het gezinsleven bijna hoofdzakelijk bevoegdheden betreft die tot de onze behoren : cultuur, welzijnssector, gemeentelijk beleid.

Dat brengt ons voor een zeer grote opdracht. Ik vind het zeer belangrijk dat wij voor het eerst, ook wat de gemeenten betreft, kunnen bepalen dat de toegankelijkheid van de burger, de openheid ten opzichte van de burger en de dienstverstreking in verband met de dagelijkse problemen optimaal moeten zijn. U zal vragen : hoe kan dit ? Er zijn uiteraard wetmatigheden van organisatie en structuur en er zijn financiële wetmatigheden.

Ik richt mij tot alle Ministers. De kritiek op de administratie is in vele gevallen ten onrechte maar in andere gevallen volkomen verantwoord. Ik zou dus graag hebben dat men creativiteit opbrengt, niet zozeer om iets totaal nieuws te creëren, maar om in de eerste plaats ervoor te zorgen dat de gewone man aan zijn trekken komt als hij een beroep doet op de Vlaamse administratie. Dat is mijns inziens de uitdaging voor het jaar 1989.

Ik zou zeer bondig enkele specifieke beleidsaccenten willen leggen. In verband met de werkgelegenheid geeft het Regeerakkoord aan dat de aandacht voor de zwakken en voor de risicogroepen behouden zal blijven. Dat vindt men terug in elke Regeeringsverklaring, ook nu. Dat is een constante.

Mag ik wijzen op de nogal paradoxale situatie in de sector van de werkgelegenheid ? Meer en meer bedrijfslei-

ders verklaren niet de geschikte medewerkers te vinden. Toch blijft er een betrekkelijk groot aantal werklozen.

Dat kan men niet oplossen door werkloosheidsvergoeding. Dat moet worden opgelost door een nieuwe sfeer en een nieuw gesprek tussen het bedrijfsleven en de nieuwe Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling. Ik pleit voor een betere samenwerking met het bedrijfsleven, voor een permanente evaluatie van de behoeften inzake basisopleiding en voor een groter programma in de non-profitsector.

De jongste dagen hoort men veel over frustraties, vooral in de non-profitsector. Dat moet ons doen nadenken over de wijze waarop wij deze sector kunnen begeleiden in de toekomst.

Ik kom thans tot mijn tweede aandachtspunt, met name het welzijns- en gezondheidsbeleid, de bestrijding van de armoede, de psychiatrische instellingen met een maximale ontplooiing voor het particulier initiatief.

Meer in het bijzonder wil ik uw aandacht vragen voor het gezinsbeleid. Ondersteunende maatregelen voor hulpbehoevende gezinnen, familieleden of kinderen die thuis worden opgevangen of verzorgd, blijven een constante zorg. Deze behoefte zal in de toekomst nog toenemen. Wij zullen ook meer en meer ondersteunende maatregelen moeten voorzien, willen wij de vergrijzing van onze bevolking op een adequate wijze opvangen.

Wat het migranten- en het huisvestingsbeleid betreft, kan een vernieuwend beleid worden gevoerd. Dit is echter alleen mogelijk wanneer op een objectieve wijze deze problematiek wordt onderzocht.

Mijnheer de Voorzitter, ik kom thans tot het hoofdstuk onderwijs, cultuur, wetenschappelijk onderzoek. Wij hebben grote bladzijden geschreven over de economie en de welzijnssector, maar ik zou in het algemeen de bijzondere aandacht van de Executieve willen vragen voor bovengenoemde sector. Het is mijn vaste overtuiging

Verhaegen

ging dat de creativiteit van het Vlaamse volk hoofdzakelijk gelegen is in de volgende grote basisprincipes : ten eerste, de culturele creativiteit en het behoud van belangrijke culturele waarden, ook voor de nieuwe generatie ; ten tweede, het wetenschappelijk onderzoek.

Ik zal niet in detail treden over de verschillende aandachtspunten in de culturele sector. Ik wil alleen met nadruk pleiten, niet alleen naar de Vlaamse Executieve toe maar in de eerste plaats voor onszelf, voor de aanpassing van de nieuwe generatie beeld- en leescultuur en het opvangen van de nieuwe technologie waarin jonge kunstenaars ook nog aan bod kunnen komen. Ik vrees inderdaad dat wij ons in de voorbije jaren teveel hebben toegespitst op zuiver ideologische discussies en wij de echte discussie en dialoog in de culturele sector uit de weg zijn gegaan. De vraag is of wij deze moderne, nieuwe en boeiende periode met nieuwe culturele waarden zullen kunnen invullen. De vraag is op welke wijze dit moet gebeuren en hoe wij deze jonge mensen kunnen blijven interesseren voor datgene wat voor ons, Vlamingen, essentieel is.

Wanneer wij nagaan hoeveel jonge kunstenaars wij de kans geven — ook wanneer wij niet zeker weten dat de concerten volle zalen trekken — om toch in ieder geval podiumervaring op te doen en contact te krijgen met het publiek of eigen creaties te brengen, heb ik het gevoel dat wij op dit vlak tekort schieten. Wij moeten ervoor zorgen dat wij binnen tien, twintig of veertig jaar grote kunstenaars hebben. Inderdaad, kunst moet rijpen, heeft tijd nodig en vraagt een grote volwassenheid.

Ik meen dat wij onszelf een groot onrecht zouden aandoen indien wij deze kans niet zouden te baat nemen, nu wij over een volledige bevoegdheid beschikken inzake cultuur en onderwijs.

Wat het onderwijs betreft, hebben wij een politiek akkoord kunnen afsluiten. Wij hebben hieromtrent een ruim gesprek gevoerd.

Mijn fractie wil haar volle medewerking aan dit gesprek verlenen. Het ergste wat ons kan overkomen is een naamloos of gezichtsloos Vlaanderen dat niet over eigen grote waarden beschikt die ons onderscheiden van andere Europese volkeren. Wij mogen onze eigen culturele eigenheid niet laten verdringen door andere culturen, van welke aard ook.

Over het toerisme zal ik het niet lang hebben. Ik wil nochtans beklemtonen dat het toerisme niet alleen belangrijk is voor de vrijetijdsonspanning maar ook een economische functie heeft. Ook in Vlaanderen neemt het toerisme de tweede plaats in in de economische bedrijvigheid. Wij moeten dus bijzondere aandacht aan dit economisch aspect besteden, vooral omdat een meerderheid van familiale ondernemingen de sector draagt.

Over het mediabeleid en over een gezonde economische structuur zal iemand anders van mijn fractie spreken. Wij mogen ons gelukkig prijzen dat Vlaanderen in het afgelopen jaar een merkwaardige economische heropstanding heeft gekend. Wij verheugen ons over de DIRV-actie en over het feit dat er tienduizenden nieuwe arbeidsplaatsen werden gecreëerd. Wij hopen op deze weg verder te kunnen gaan, zowel ten gunste van het privé-initiatief als ten gunste van de KMO's. Zo verheugen wij ons ook over de navolging van het Vlaams voorbeeld in Wallonië — want afgunst past zeker niet in een federale staat — waar nu ook verschillende dynamische en creatieve KMO's werden opgestart die voor een economische heropleving zorgen.

Voor de KMO's pleit ik voor een technologische begeleiding met het oog op 1992 zodat zij zouden kunnen optreden als toeleveringsbedrijven op de Europese markt.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, ik heb ten slotte nog drie bedenkingen. U hebt een zeer sterke Executieve waarin alle fracties zijn vertegenwoordigd. De Executieve zou zichzelf kunnen overschatten en denken dat ze de Vlaamse Raad niet nodig heeft. Vergist u daar niet in !

Wij blijven pleiten voor een open dialoog tussen de Ministers, de Commissies en het Parlement, ook in een proportioneel samengestelde Executieve. Ofschoon wij uw Regeringsverklaring zullen goedkeuren, zullen wij onze eigenheid en de punten die voor onze fractie belangrijk zijn met kracht ten opzichte van de Executieve blijven verdedigen.

Wij gaan akkoord met uw verklaring omtrent een orthodox budgettair beleid en ten slotte hopen wij dat u de Vlaamse administratie degelijk zult uitbouwen zodat de burger op het einde van het jaar zal kunnen vaststellen dat de dienstverlening voor hem verbeterd is, al weet ik dat het organisatorisch gezien een enorme uitdaging is om op één jaar tijd een totaal nieuwe administratie uit te bouwen. (**Applaus bij de CVP, SP en VU**)

De Voorzitter : De heer Vandembroucke heeft het woord.

De heer F. Vandembroucke (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, het hoeft geen betoog dat het politieke landschap de jongste maanden in Vlaanderen zeer drastisch veranderd is.

De overheveling van substantiële bevoegdheden, van zo'n 350 miljard aan financiële middelen en van duizenden ambtenaren geven aan de beleidsverantwoordelijk ke de kans om op vele terreinen een eigen dynamiek te ontwikkelen. We hebben het reeds gezegd, het tijdperk van de excuses is definitief voorbij. Het komt er nu op aan te bewijzen dat wat we zelf doen, ook beter doen.

Ik meen dat het Regeerprogramma dat vandaag ter bespreking voorligt, een degelijk werkstuk is geworden, dat de basis moet leggen van een open, democratisch en pluralistisch Vlaanderen.

Het heeft ons bijzonder verheugd dat de Ministers van de SP, de CVP en de Volksunie gedurende twee weken intensief hebben onderhandeld op basis van uitvoerige en gedetailleerde documentatie over de economische en sociale context waarin zij werken.

Vandenbroucke

Om het resultaat van deze onderhandelingen te beoordelen, moet men het eerst eens zijn over de grote uitdagingen waar de Vlaamse Gemeenschap vandaag voor staat. Ik zou deze willen samenvatten in vier essentiële punten.

In de eerste plaats komt het erop aan de uitsluiting van mensen tegen te gaan door op het economisch herstel dat wij ongetwijfeld meemaken ook een herstel van de samenleving te laten volgen.

In de tweede plaats moeten wij de ecologische verloedering die in Vlaanderen, meer nog dan elders een feit is, op alle terreinen en vanuit alle departementen bestrijden.

In de derde plaats is er een grote nood aan een nieuwe politieke cultuur, dank zij een echte decentralisatie, openbaarheid van bestuur en inspraak van alle betrokkenen.

Ten slotte zou dit alles moeten worden ingebed in een werkelijk cultuurbeleid waardoor het culturele een brede maatschappelijke stroming kan worden.

Als de Vlaamse Executieve aan deze verwachtingen beantwoordt dan is er geen sprake meer van een heruitgave van het oude België maar staan we wel degelijk bij het begin van het nieuwe Vlaanderen. De feiten zullen dus moeten bewijzen dat we deze uitdagingen ook effectief aanpakken.

Het resultaat van de onderhandelingen bewijst dat de Vlaamse Executieve werk wil maken van een vernieuwing van het beleid en niet slechts begaan is met mandaten en wafelijzerpolitiek.

Het Vlaams Regeerakkoord legt belangrijke nieuwe klemtonen en beantwoordt op belangrijke punten aan onze visie op de grote sociale, ecologische uitdagingen waarvoor de Vlaamse Gemeenschap momenteel staat.

Op de eerste plaats staan wij in dit nochtans rijke Vlaanderen voor een kolossale sociale opgave.

Er wordt de laatste tijd veel gesproken over het economisch herstel. De

economische ontwikkeling in Vlaanderen is in het afgelopen jaar in een stroomversnelling terecht gekomen.

De nieuwe visie op het economisch beleid in het Regeerakkoord moet er nu voor zorgen dat de ruggegraat van de Vlaamse economie wordt versterkt en dat de troeven waarover Vlaanderen op wereldvlak beschikt ten volle worden benut.

Ik zal daar nu niet verder op ingaan. Maar ik wil wel dit duidelijk maken : een duurzaam economisch herstel moet ook ecologisch en sociaal verantwoord zijn. Herstel van de economie moet samengaan met herstel van de samenleving. En dat gaat niet vanzelf. Integendeel zijn de laatste jaren nieuwe ghetto's ontstaan, nieuwe vormen van uitsluiting van grote groepen uit de maatschappij.

We moeten de uitsluiting tegengaan : de uitsluiting van kansarmen, van diegenen die minder geschoold zijn en daarom in blijvende werkloosheid verstrikt geraken, de uitsluiting van migranten, van ouderen, enzovoort.

Ondanks de economische heropleving en de voorzichtige toename van de werkgelegenheid, blijft de hoge structurele werkloosheid een schandvlek op de Vlaamse economie. De kloof tussen degenen die het maken in de maatschappij en degenen die verstrikt geraken in de vicieuze cirkel van langdurige werkloosheid, wordt steeds dieper.

De SP heeft tijdens de voorbije jaren en maanden zeer veel gesproken over dit probleem. Wij zijn dan ook erg opgetogen over het feit dat in het Regeerakkoord de bestrijding van de langdurige werkloosheid een topprioriteit wordt. Laaggeschoolden en langdurig werklozen moeten nieuwe kansen krijgen op herintegratie in de arbeidsmarkt en in de maatschappij.

Wij moeten dan ook, in de Executieve en in deze Raad, alles in het werk stellen om van deze heroriënteringsactie ter bestrijding van de langdurige werkloosheid, die reeds als idee werd gelanceerd in de vorige Executieve, waarover een consensus is gegroeid in VESOC en die nu verder op punt wordt gesteld, een succes te maken.

Dat vereist onder meer dat de nieuwe Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding zijn drempels moet verlagen, zijn deuren moet openstellen voor langdurig werklozen. Ook vereist het dat aangepaste beroepsopleidingen worden voorzien en dat de hele waaier aan initiatieven die in Vlaanderen bestaat aan de basis — sociaal-culturele vormende initiatieven, waar mensen die langdurig werkloos zijn dikwijls erg efficiënt en menselijk worden opgevangen — ook volwaardig wordt betrokken bij het beleid.

De mensen die deze projecten begeleiden moesten dit tot nog toe doen in erg moeilijke omstandigheden : met weinig geld en in erg slechte en onzekere statuten. Zij moeten nu ook dringend een beter tewerkstellingsstatuut en ruimere financiële middelen krijgen.

Tewerkstellingsprogramma's zijn één van de belangrijke uitwegen voor structureel werklozen en laaggeschoolden. Het Regeerakkoord voorziet dat deze programma's zullen worden uitgebreid langs zinvolle initiatieven in de sector van de dienstverlening.

De SP dringt er bij de Executieve op aan dat de inspanningen voor deze risicogroepen langs de tewerkstellingsprogramma's ook echt substantieel zouden zijn.

Ook in het onderwijs moeten wij de uitsluiting tegengaan. Nu we in Vlaanderen volledig bevoegd zijn inzake onderwijs zouden wij opnieuw een debat moeten opstarten ten einde na te gaan hoe het onderwijs kan bijdragen tot de democratisering van de maatschappij.

Het hoofdstuk onderwijs in het Vlaams Regeerakkoord bewijst dat de Vlaamse Regering niet alleen wil investeren in kapitaal en technologie, maar ook in mensen.

Men moet in mensen willen investeren via alle mogelijke kanalen. Het „onderwijs van de andere weg” — onderwijs van sociale promotie, basiseducatie, tweedekansonderwijs, open hoger onderwijs — moet een belangrijke drempelverlagende rol

Vandenbroucke

spelen. Het moet in Vlaanderen een eigen volwaardige plaats krijgen.

Voor de SP moet de basiseducatie een open gemeenschapsinitiatief zijn. De initiatieven in dat verband moeten op een niet verzuilde manier worden georganiseerd in gemeentelijke centra. Naast het onderwijs van de andere weg, waarvoor een eigen structuur nodig is, moeten ook het lager en secundair onderwijs een essentiële rol vervullen in de bestrijding van de uitsluiting. Daarom moet werk worden gemaakt van positieve discriminatie bij de toepassing van lestijdenpakketten en basisomkadering voor scholen die in een moeilijke situatie verkeren door de aanwezigheid van een groot aantal migrantenkinderen of omdat zij in kansarme buurten gelegen zijn. Concrete initiatieven op dit vlak moeten aantonen dat wij het onderwijs willen zien als een instrument van democratisering en van gelijke kansen in de maatschappij. Democratisering van het onderwijs is niet alleen een kwestie van leerplannen maar ook van inzet in en van kwaliteit van het onderwijs. De leerkrachten die zich dikwijls in moeilijke en onzekere omstandigheden in vernieuwde onderwijsexperimenten, vooral in verband met kansarme groepen hebben ingezet, moeten hun jarenlange inspanningen beloond zien door een volwaardig onderwijsstatuut. De revolutie die wij in het onderwijs willen tot stand brengen door middel van de ARGO moet bijdragen tot meer kwaliteit en dank zij die kwaliteit tot meer democratisering van het onderwijs.

Ook de welzijns- en gezondheidswerkers zijn te lang in de kou blijven staan. Wij begrijpen ten volle de onvrede van het personeel uit deze sector. Lage lonen en moeilijke werk-omstandigheden hebben geleid tot malaise en sociale onrust.

De Vlaamse Regering moet een duidelijk antwoord durven geven op de eisen van deze mensen. De beslissing van de Vlaamse Executieve in het Regeerakkoord om binnen het raam van een meerjarenplanning bij komende budgettaire middelen voor de welzijnssector uit te trekken om de

loon- en arbeidsvoorwaarden van het personeel te herwaarderen, is een stap in de goede richting en is bijzonder belangrijk. We moeten deze beloften nu ook hard maken.

Het gaat immers over loonsverhoging, werkomstandigheden en tewerkstelling. Ik heb vele brieven ontvangen van personen uit de welzijnssector. Zij hebben moeilijke uurroosters omdat er te weinig personeelsleden zijn. Wanneer wij de werkvoorwaarden in de instellingen willen verbeteren zullen wij het personeel moeten uitbreiden.

Meer financiële armslag is dus dringend nodig, maar volstaat niet. Vlaanderen moet ook dringend een samenhangende beleidsvisie ontwikkelen op de welzijnssector.

Zo bestaan er in Vlaanderen in de sector van het Maatschappelijk Werk tal van waardevolle nieuwe initiatieven waarbij men dagelijks geconfronteerd wordt met schrijnende problemen van armoede, werkloosheid, thuisloosheid, enzovoort.

Voor deze initiatieven, die meestal kleinschalige eerstelijnsvoorzieningen zijn en dikwijls zuildoorbekend trachten te werken, bestaan evenveel verschillende subsidieregelingen, zodat hun financiering telkens opnieuw onzeker en precar is.

De initiatieven die zich buiten de zulen situeren, verdienen meer rechtszekerheid. Voor hen moet een duidelijke, vaste subsidieregeling uitgewerkt worden.

Ik wil even stilstaan bij het racisme, een probleem waarmee wij momenteel bijzonder sterk worden geconfronteerd.

Het racisme is een werkelijke kwaal van deze tijd, helaas ook in Vlaanderen. De golf van racisme die wij vandaag meemaken is echter niet alleen ethisch onaanvaardbaar, maar is ook een signaal van dieperliggende problemen.

Het is bijzonder verheugend dat wij met bijna alle politieke partijen een actie kunnen ondernemen waarbij op een muzikale manier luid en duidelijk wordt gezegd dat wij ons er tegen afzetten.

De heer F. Dewinter : U maakt zich belachelijk, mijnheer Vandenbroucke.

De heer F. Vandenbroucke : Wij zullen met een koel hoofd moeten nadenken en tot maatregelen moeten overgaan.

Belangrijk bij de uitwerking van zo'n beleid is het inzicht dat het gaat om de relaties tussen bevolkingsgroepen en dat dus op alle betrokken bevolkingsgroepen moet worden ingewerkt. Er moet een beleid worden ontwikkeld ten aanzien van de Belgische bureaus van de migranten die dikwijls zelf in situaties van achterstelling leven en juist uit frustraties daarover hun toevlucht zoeken tot uiterst rechtse proteststemmen.

Men moet ook inwerken op de migranten zelf, omdat elke integratie een aanpassing vraagt en een leren samenleven van beide kanten. Men moet inwerken op de hele bevolking, vooral op de jongeren, omdat wij niet willen dat wij tot ver in de volgende eeuw met racistische opvattingen worden geconfronteerd. Het is onze verantwoordelijkheid om ter bestrijding van de specifieke moeilijkheden die onvermijdelijk zijn bij het samenleven tussen verschillende bevolkingsgroepen, maatregelen te treffen. Ik denk dan aan wat op gemeentelijk vlak in Antwerpen gebeurt : de „wrevelagenten”, het Stedelijk Tolken- en Informatiecentrum, het Elkaar-Ontmoetend-Onderwijs. Naast deze maatregelen die specifieke conflicten bestrijden, moeten wij ook de algemene omstandigheden van degenen die in onze samenleving achtergesteld zijn, Belgen en migranten zonder onderscheid, verbeteren, vooral op het gebied van huisvesting, de toestand van de wijken, het onderwijs en de werkgelegenheid. De steden en gemeenten hebben daarbij een zeer grote verantwoordelijkheid, maar ze kunnen het niet allemaal op eigen houtje oplossen. Zij hebben daartoe niet alleen te beperkte bevoegdheden, maar ook te weinig financiële middelen. Ik pleit daarom ook voor een werkelijk urgentieprogramma dat op enkele specifieke terreinen de schrijnende vormen van achterstelling in Vlaanderen bestrijdt. Vandaag hebben wij daartoe

Vandenbroucke

een unieke kans. In het Vlaams Regeerakkoord wordt bepaald dat de jaarlijkse bonus van 2,2 miljard frank, die voortvloeit uit het akkoord over de financiering van de grote steden, zal worden aangewend voor de Vlaamse steden, gemeenten en OCMW's. Dit is bijzonder belangrijk, maar wij mogen dit geld niet blind over de gemeentebesturen uitsmeren. De Vlaamse Executieve draagt de verantwoordelijkheid om er op toe te zien dat dit geld wordt aangewend voor specifieke projecten die ten goede komen aan mensen die achtergesteld zijn, zowel Belgen als migranten. De Vlaamse Executieve zou er goed aan doen om projecten en initiatieven los te weken bij de gemeentebesturen, gericht op verbetering van de wijken, gericht op de strijd tegen de verkrotting, gericht op taalonderricht en specifieke onderwijsinitiatieven, die ingrijpen daar waar de wortels van het moderne racisme liggen. Met de bonus van 2,2 miljard frank beschikken wij over belangrijke financiële middelen die ten goede moeten komen aan de gemeentebesturen. Ik herhaal dat wij dit geld niet blind mogen gebruiken, maar het moeten inzetten om de gemeenten met projecten echt te laten inwerken op wat vandaag de haarden van racistische conflicten zijn, dit wil zeggen slechte huisvesting, ongezonde wijken, geen goed onderricht en gebrek aan informatie voor de burger. Ik meen dat wij zo een zeer belangrijk signaal kunnen geven dat wij in Vlaanderen niet alleen samen een liedje zingen voor mensen die het moeilijk hebben, maar dat wij ook samen iets willen doen.

In Vlaanderen staan wij ook voor een enorme ecologische opgave. Kunnen wij het verantwoorden dat, als de weergoden ons slecht gezind zijn, onze steden in de winter een soort gascoepels worden, waardoor wij kinderen en astmapatiënten binnen moeten houden? Kunnen wij het verantwoorden dat het oppervlakte- en grondwater in Vlaanderen van een zo slechte kwaliteit wordt dat zijn functie als drinkwater steeds meer bedreigd wordt. Ik geloof het niet. De onderhandelaars van het Regeer-

akkoord hebben deze enorme opdracht goed begrepen. Het Vlaams Regeerakkoord zet duidelijk groene bakens bij het beleid. Daarbij wil ik beklemtonen dat de verbetering van het leefmilieu niet langer uitsluitend de verantwoordelijkheid is van de Gemeenschapsminister van Leefmilieu, maar als een groene draad doorheen alle beleidsdomeinen loopt. De relatie tussen milieu en economie wens ik daarbij in het bijzonder te beklemtonen. Het Regeerakkoord heeft onze ecologische bekommernis au sérieux genomen. Investeringsdossiers zullen getoetst worden aan verscherpte normen en criteria op het vlak van de vrijwaring van het leefmilieu, de ruimtelijke ordening en de grondstoffen- en energiebesparing. De economische expansiesteun en het vergunningsbeleid zullen moeten worden bijgestuurd. Ook voor de administratie is dit nieuw. Dit is een bijzonder belangrijke uitdaging. De zorg om een gezond leefmilieu kan tegelijkertijd een bron zijn van economische ontwikkeling. Investeringsdossiers in milieutechnologie, in rationeel energiegebruik kunnen een waaier van activiteiten doen ontstaan die de Vlaamse economische ontwikkeling ook kwalitatief een face-lift zullen geven. Willen we bijvoorbeeld vermijden dat onze rivieren en kanalen voor de komende generaties open riolen worden, dan zullen wij versnelde en intensere investeringen moeten doen om de waterzuivering mogelijk te maken.

Volgens mij liggen hier enorme kansen. Ik wil daarbij beklemtonen dat de Vlaamse Gemeenschap nood heeft aan een echt beleid waarin men de economische, sociale en ecologische doelstellingen coördineert tot één geheel. Dit veronderstelt natuurlijk een planning: geen versnipperd beleid, maar een samenhang met een visie over meerdere jaren. Om dit te doen hebben wij gegevens nodig en moeten wij weten waar we staan. Ik meen dat het akkoord om een centrale milieudatabank op te richten bijzonder belangrijk is. Ik wil hier ook beklemtonen dat het milieubeleid een open beleid moet zijn waarin de betrokkenen zelf inspraak krijgen.

Ik wil hierbij een — op het eerste gezicht misschien wat overtrokken —

historische vergelijking maken. De belangrijke verworvenheden van de arbeidersbeweging van de voorbije zestig, zeventig jaar zijn alleen maar mogelijk geweest door de erkenning van die beweging, de oprichting van de eerste paritaire comités, de organisatie van het sociaal en economisch overleg vooral na de tweede wereldoorlog. Men heeft via het inschakelen van de betrokkenen zelf het syndicale feit structureel doen erkennen. Welnu, ik denk dat wij vandaag voor de opdracht staan om het milieufeit te doen erkennen door de hele maatschappij, dit door het inschakelen van de betrokkenen in het beleid zelf. Het was nodig de bestaande organisaties, die goed werk leveren en die representatief zijn voor een grote gevoeligheid van de bevolking op het vlak van het milieu, te betrekken in het beleid.

Het akkoord in deze tekst dat milieugroepen, consumentengroepen een veelwaardige plaats zullen krijgen in de begeleiding van de planning in Vlaanderen lijkt mij fundamenteel.

Ik geloof dat dit, meer dan wat ook, een hefboom zal zijn om de veranderingen aan te brengen in ons beleid. Ik meen dat het geen pretentie, noch een boutade is, te zeggen dat men geen ecologist kan zijn, zonder socialist te zijn. Het socialisme is ontstaan omdat men weigerde de ene mens te zien als economisch nutsartikel voor de andere. Dat is trouwens het echte respect voor het individu. Ik denk dat wij ook de natuur niet mogen zien als een nutsartikel. Deze parallel is voor mij fundamenteel. Volgens mij bestaat het politieke project waar de Vlaamse Regering aan begint, er precies in die parallel nu ook in feiten om te zetten.

Waarde collega's, ik wil eindigen met een aantal bedenkingen omtrent de politieke cultuur waar iedereen zoveel over spreekt. Het geregionaliseerde beleid moet inderdaad het begin zijn van een nieuwe politieke cultuur. Wij weigeren een Vlaams centralisme dat opnieuw gaat betuttelen en bevoogden, maar willen een democratisch en gedecentraliseerd beleid met een grote autonomie voor de lokale gemeenschap en met reële

Vandenbroucke

inspraakmogelijkheden voor alle burgers. Ik meen dat het akkoord van de Vlaamse Regering hier alle kansen biedt. Wat wij gedaan hebben op het vlak van het onderwijs kan daarbij misschien een soort van proef worden ; decentralisering, inspraak van onderuit, de scholen terug plaatsen in de gemeenschap — dit lijkt mij voor het gemeenschapsonderwijs op zichzelf een enorme uitdaging, maar geldt ook op andere terreinen. De decentralisering van de openbare diensten, oprichting van gedeconcentreerde diensten, hogere toegankelijkheid van de dienstenverlening voor de burgers, dit moet het motto zijn van ons bestuurlijk beleid. De idee dat de gemeenten zullen worden aangemoedigd om ombudsmannen in te stellen is origineel en belangrijk. Openbaarheid van bestuur mag geen ijdel woord zijn.

Dit moet bij decreet worden ingevoerd. Ik meen dat ook een toezicht op de gemeenten van bovenuit, — wanneer men precies de controle van onderuit versterkt, — moet versoepeld en vereenvoudigd worden.

Politieke cultuur is vanzelfsprekend een element van cultuur in het algemeen. Ik meen dat wij in Vlaanderen nood hebben aan een cultuurvisie. Men kan terecht stellen dat in het Regeerakkoord het hoofdstuk cultuur een eerder oppervlakkig hoofdstuk is. Ik ben het niet eens met degenen die zeggen dat wij daarover alleen maar oppervlakkige visies kunnen hebben. Wij moeten resoluut weigeren in te stemmen met een kortzinnige visie die kunst en cultuur alleen maar benadert vanuit het onmiddellijke economische en financiële profijt. Wij moeten weigeren in te stemmen met een visie waarbij cultuur gebanaliseerd wordt tot een fait divers. Daarom, onder andere, meen ik dat het nodig is dat de overheid een grotere financiële inspanning levert voor cultuur en dat zij haar cultuurbeleid gaat afstemmen op wat in andere landen gebeurt. Hoewel wij enige inspanning doen voor cultuurspreidende infrastructuur, is wat wij in Vlaanderen doen voor de eigenlijke kunsten een stiefmoederlijke be-

handeling. Kunst en cultuur komen als eerste in aanmerking voor de hakbijlurie ondanks de uit diverse studies en ervaringen uit het buitenland steeds weerkerende vaststelling dat cultuur een niet onaanzienlijke bron van tewerkstelling en rendement kan zijn.

Er bestaan geen principiële redenen om ook de privé-sector niet in ruime mate te betrekken bij het cultuurbeleid. Maar deze betrokkenheid mag voor de overheid geen voorwendsel zijn om haar eigen specifieke rol te ontlopen en de financiële inspanning terug te schroeven in naam van de nieuwe zakelijkheid.

Met deze overtuiging in het achterhoofd wil ik de nadruk leggen op een paar punten uit het Vlaamse Regeerakkoord.

Via decentralisatie en ondersteuning van het lokale cultuurleven moeten we de inspraak in en de participatie aan het cultuurbeleid bevorderen, en de gemeentelijke overheid aanzetten om meer bij te dragen met betrekking tot culturele voorzieningen.

We moeten een extra inspanning doen voor de tewerkstelling in de socie-culturele sector, voornamelijk met betrekking tot de nepstatuten.

Zoals Jack Lang zegt, moeten schepers, artiesten, uitvinders in onze samenleving, wanneer ze georganiseerd is zoals het hoort, op de plaats komen die hen toekomt : vooraan.

Daarom denk ik dat wij dringend werk moeten maken van een aangepast statuut ter ondersteuning van de scheppende en de uitvoerende kunstenaars. Daartoe zullen wij meer middelen moeten inzetten.

Bijzondere aandacht wil ik vragen voor de theatersector. Het budget voor de decreetgezelschappen bedroeg voor het vorige seizoen 488 miljoen frank. Dat budget is de laatste zes jaar nauwelijks gestegen.

Ter vergelijking verwijs ik naar de Waalse Gemeenschap die aan haar theatercultuur 625 miljoen frank besteedt. Moet daarbij vermeld worden dat deze Gemeenschap numeriek heel wat kleiner is dan de Vlaamse ?

In Nederland worden op een onvergelijkbaar hoger peil voor het theater middelen ingezet. Indien wij Vlaanderen een eigen identiteit willen geven zullen wij ook in deze sectoren, die misschien niet de grote massa aantrekken, meer prioriteiten moeten leggen. Het spreekt vanzelf dat men niet het paradijs op aarde kan beloven. Immers, de start van de Vlaamse Executieve wordt gehypothecerd — dat is onvermijdelijk — door de overheveling van de nationale schuld naar de deelgebieden.

Het nieuwe beleid van de Vlaamse Executieve zal daarom gevoerd worden vanuit een restrictieve begrotingssituatie.

Om de financiële toestand van de Vlaamse Gemeenschap op een duurzame wijze veilig te stellen, moet het budgettaire beleid uitgaan van duidelijke prioriteiten, die in een meerjarenplanning worden vastgelegd. Het Vlaamse Regeerakkoord heeft deze beleidsprioriteiten verwoord.

De begrotingsdiscussie, die binnenkort zal worden gevoerd, moet bewijzen dat de beleidsopties uit het Regeerakkoord geen vrijblijvende en vage intentieverklaringen zijn, maar de start van een echte vernieuwende aanpak.

De funderingen van deze aanpak zijn gelegd. Het komt er nu op aan dit „Vlaamse huis” samen verder op te timmeren.

Onze fractie ziet dat met gerust gemoed tegemoet en heeft vertrouwen in deze verklaring en in de Executieve. Wij menen hierdoor met een echt politiek project voor Vlaanderen te starten. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, . . .

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Denys, mag ik u erop wijzen dat geen enkele PVV-Minister aanwezig is. Gisteren heeft u een opmerking gemaakt over de afwezigheid van de heer Van den Bossche.

De **heer A. Denys** : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, wanneer ik gisteren de afwezigheid betreurde van een Minister, dan geldt zulks ook vandaag voor de PVV-Ministers. Bovendien heb ik gisteren die opmerking in verband met de heer Van den Bossche gemaakt, zonder dat ik wist dat hij wegens ziekte afwezig was. Dat geldt voor mij als een verontschuldiging.

Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, mijn uiteenzetting heeft een algemene politieke strekking, geconcentreerd rond de vraag welk nieuw Vlaanderen wij met dit Regeerprogramma krijgen. Andere PVV-collega's zullen verder in dit debat dieper ingaan op de inhoud van de specifieke deelaspecten.

Verschillende collega's onder ons, werden in de voorbije weken wel eens uitgenodigd op een debat over de staatshervorming, met daarbij logisch aansluitend de vraag : Quid met het Nieuwe Vlaanderen na de staats-hervorming ?

Eerst en vooral hebben wij moeten vaststellen dat de opkomst voor dit soort debatten zeer laag is, wat wijst op een kleine interesse.

Ten tweede dat men bij de vragen uit het publiek, vooral geïnteresseerd is naar de „concrete” gevolgen op het terrein :

— zullen de dossiers nu vlugger afgehandeld worden ?

— zullen wij minder belastingen betalen ?

— zullen onze rivieren nu vlugger gezuiverd worden ?

— zullen onze opvoeders en verplegend personeel nu beter betaald worden ?

— zullen wij nu beter gewapend zijn tegen het Europa 1992 ?

Het is dus duidelijk dat de bevolking enigszins apatisch staat ten opzichte van de staatshervorming en dat haar interesse naar concrete zaken gaat.

Welnu, de huidige apathie ten aanzien van de staatshervorming diende

te worden gemilderd en ombogen in interesse. Daarom moest dit Vlaamse Regeerakkoord zo concreet mogelijk geweest zijn om de bevolking aan te tonen op welke terreinen er gevolgen van deze bevoegdheidsoverdracht zullen zijn. Inderdaad, de individuele burger dient zo vlug mogelijk te weten welke zijn rol, zijn plaats, zijn verwachtingen kunnen zijn in het „Nieuwe Vlaanderen van Morgen”.

Mijnheer de Voorzitter, ten eerste, dit Regeerprogramma voldoet noch aan het ene, noch aan het andere. Er is een bijna unanimité over de grote vaagheid en de onduidelijkheid op een zeer groot aantal punten in deze nochtans omslachtige tekst.

Ten tweede, er ontbreekt een visie over de rol van de burger in dit „Nieuwe Vlaanderen”. Er is wel een visie over de overheid ; zij moet groter, sterker en bijna almachtig worden.

Maar inzake de verhouding Vlaamse burger versus Vlaamse overheid is alles zeer vaag. Nergens vinden we een antwoord op de nochtans cruciale vragen als de volgende.

Hoe wordt de verdraagzaamheid gewaarborgd

Hoe zal de individuele creativiteit aangescherpt worden ?

Hoe zal de zelfredzaamheid aange-moedigd worden ?

Hoe zal de Vlaming minder fiscaal bezwaard worden ?

Op welke wijze zal de Vlaming zijn milieurechten afdwingen ?

Dit zijn zovele vragen die de Vlaamse burger zich „anno 1989” stelt. Nooit werden die vragen zo sterk ontweken als in dit Regeerakkoord.

Dit Regeerprogramma is dus één grote gemiste kans.

— Voor de „dagdagelijkse” Vlaamse burger die er geen antwoord vindt op zijn vele vragen.

— En voor het Jeidinggevend Vlaanderen” dat in deze aanpak, een terugkeer ziet naar de „Belgicistische aanpak” van de zestiger en zeventiger jaren.

Vooraf dit laatste moet voor velen die gedroomd hebben van een eigen Vlaamse aanpak een grote ontgoocheling betekenen.

Wij behoorden tot diegenen die ervan overtuigd waren dat één van de voordelen van een ver doorgedreven federalisme er juist in bestond om de typische kenmerken van onze typische Vlaamse samenleving méér tot zijn recht te laten komen.

Dit betekent een grote zuinigheid in het uitgavenbeleid ;

een economisch beleid meer gericht naar gediversifieerde kleine bedrijven ;

een méér flexibele gedecentraliseerde i.p.v. gecentraliseerde aanpak ;

het stimuleren via lagere fiscaliteit i.p.v. ovc subsidiesimpulsen.

Kortom het verrijkt de Vlaamse burger met een méér sociale, erende, logger en verstaatsende Wallonië.

Wij hebben ons zwaar vergist.

Wat naar ons gevoel leeft bij de Vlaamse bevolkingsbasis wordt nu volledig genegeerd. Wij hebben ons zelfs zeer zwaar vergist.

Inderdaad, het blijkt nu dat de Vlaamse socialist ten minste even verstaatsend zijn als de Waalse geestesgenoten in de zeventiger jaren en zich veel méér doctrinair opstellen dan de huidige PS. Omdat nu blijkt dat een beleid, geïnspireerd en gecompliceerd door een combinatie van enerzijds doctrinair collectivistische Vlaamse Socialist en, anderzijds, christen-democraten met verzuilings-syndromen en corporatistische onderbouw, leidt tot een nooit geziene impact van de overheid op de Vlaamse maatschappij.

In dit Regeerakkoord wordt het „Vlaanderen van Morgen” uitgetekend op een basis die zal leiden tot een ongelooflijk overheidsbeslag, met een ongelooflijke herverdeling, met duizend en één loketten, met een ondoorzichtige bureaucratie, met een centraal-geleide aanpak, die zal voorbijgestreefd worden door de snelle wijziging van vraag en aanbod in ons open marktsysteem.

Denys

Mijnheer de Voorzitter, jarenlang hebben wij geloofd in de slogan „wat we zelf doen, doen we beter”, niet vanuit een soort Vlaamse arrogantie, maar wel omdat in een CVP-PVV-Regering aangetoond werd dat een nieuwe aanpak — zij het op beperkte terreinen — kan leiden tot het vlugger inspelen op de maatschappelijke evolutie, tot een eigentijdse Vlaamse aanpak.

Wij wensen geen Vlaanderen gebaseerd op „oubollige” symboliek, maar op het Vlaamse rationele en creatieve denken. Ik denk hierbij, samen met u, mijnheer de Minister, aan wat er allemaal gebeurd is : het inspelen op de derde industriële revolutie ; het verruimen van het medialandschap ; de aanbodsverruiming en het bewuster maken van de Vlaamse cultuurbeleving ; een zuinigheidsbeleid ; betere arbeidsbemiddeling, accentuering van de vorming, dynamische ruimtelijke ordening met vernieuwde bouwactiviteiten.

Op zeer veel terreinen werd de inbreng van de privé-sector verhoogd, niet alleen omdat zo iets eigentijds, maar vooral efficiënter en kostenbesparend is. De opzienbare resultaten die Vlaanderen geboekt heeft tussen 1982 en 1988 waren vooral het werk van deze CVP/PVV-aanpak — dit mag gezegd worden — en niet het werk van een proportioneel samengestelde Regering tussen 1982 en 1985. Het verwondert mij ten zeerste dat vandaag de dag bepaalde CVP-politici de liberale inbreng in die periode willen doodzwijgen, en de goede resultaten van het economisch en het Vlaams beleid in het algemeen toewijzen aan de zogenaamde „consensuspolitiek” gevoerd tussen 1982 en 1985. Is men dan bij de CVP vergeten dat er tussen 1982 en 1985 een feitelijke CVP/PVV-meerderheid is geweest, die vergaderde en besliste voorafgaandelijk aan de wekelijkse Executieve-vergadering.

Is men dan bij de CVP vergeten dat een aantal krachtlijnen van de eerste Geens-Regering genomen werden tegen de SP en VU-verzuchtingen in ?

Laat ons aub die schijnheiligheid rond de „consensus” van de Geens 1-Regering doorprikken. Natuurlijk werden toen drievierden van de kleinere agendapunten door alle partijen goedgekeurd. Dit gebeurt nu ook — door onze twee liberale Ministers — en door onze fractie in de Vlaamse Raad. Maar inzake de echte krachtlijnen, inzake de echte politieke keuzes heb ik vastgesteld dat de VU en de SP tijdens de Geens 1-Regering buiten spel gezet waren, zoals de PVV vandaag buiten spel staat.

Net zoals de SP en de VU die toenmalige schijnheiligheid hebben aangeklaagd, doen wij dit ook vandaag, misschien een beetje directer, maar in alle geval op een méér open wijze. Daarom vinden wij dat het onderhandelen over een Regeerakkoord, waarvan wij vooraf weten dat alle ernstige geschilpunten voorafgaandelijk tussen CVP, SP en VU zullen worden beslecht, zinloos is, puur tijdverlies en enkel dient als alibi om de „consensus-hypocrisie” kunstmatig in leven te houden. Het is duidelijk dat sedert de beslissing tot verruiming van de Vlaamse Regering er ook beslist werd, vooral tussen de SP en de CVP, dat alleen zij de grote krachtlijnen van het beleid gepalen. De VU wordt alleen maar geduld voor wat „kruimel-gescharrel”. De PVV moest zo vlug mogelijk buiten spel worden gezet. Al de rest is zuiver „cinema”.

Mijnheer de Voorzitter, de „Vlaamse consensus”, hoe vaak wordt deze betekenis door de CVP in hoofdzaak, en in mindere mate door de VU, misbruikt om eigen zwakheden, gebrek aan een ideologisch sociaal-economisch profiel te verdoezelen en om echte keuzes in het beleid uit te stellen. Het wordt vooral gebruikt als het in de strategie past van deze twee partijen. Toen wij enkele maanden terug in de Vlaamse Raad een oproep deden om in „consensus” voorafgaandelijk een debat te houden over het nakende „financieringssysteem”, vond men deze consensus niet nodig. Nochtans is de financiering van de staatsvorming de hartslag, de zuurstof, de uitbouw, de basis van het „Nieuwe Vlaanderen van Morgen”.

Er was toen zelfs geen consensus om, op ons verzoek, in de Vlaamse Raad, onder Vlamingen, uitgebreid daarover na te denken en het gegeven te bestuderen.

De „Vlaamse consensus” — laat ons eerlijk zijn — is dus niet van strategisch belang voor Vlaanderen en zijn bevolking, maar alleen van strategisch belang voor ideologie-arme partijen als CVP en de VU. **(Protest bij de CVP en VU)**

Er is zelfs méér, een „consensusbeleid” leidt meestal tot zware pakten die geldverslindend zijn. Het is een aanpak die slechts in uiterste nood kan worden gerechtvaardigd.

Dat Vlaanderen daar op dit ogenblik meer behoeften zou aan hebben dan Wallonië of de Franstalige Gemeenschap is een politieke bewering, geen werkelijke behoefte.

Trouwens met de ARGO, met het Cultuurpact, en met vele andere zaken heeft de PVV bewezen zelfs vanuit de oppositie te kunnen meewerken aan het tot stand komen van grote projecten waar de Vlaamse bevolking wel nood heeft, aan een „consensus”-aanpak.

Daarom zeggen wij tot al diegenen die het goed menen met Vlaanderen en de Vlaamse bevolking : onze constructieve oppositie zal geen noodzakelijke „onmisbare” consensus in de weg staan, maar dat zal eerder de uitzondering zijn dan de regel, omdat een goed functionerende democratie meer gediend is met geprofileerde keuzes in plaats van vage en onduidelijke beslissingen.

Mijnheer de Voorzitter, de tekst, de inhoud van het Regeerakkoord bewijst overduidelijk dat als men de paden van de vaagheid verlaat en concreet wordt, een consensus althans voor de Vlaamse liberalen, onmogelijk is. Minister De Batselier heeft gelijk wanneer hij zegt : „dit Regeerakkoord is met evenveel rode inkt geschreven als het voorgaande met blauwe inkt. ”

Méér zelfs : ik geloof niet dat er ooit een Regeerakkoord is geschreven waar de rode pen zo diep in de inktpot is gedopt als bij de opmaak van deze tekst.

Denys

Terecht zegt Minister De Batselier in „De Morgen”, „de krant die durft”, van zaterdag 4 februari dat „beleidsplanning — op het nationale vlak — nooit op die wijze is verworven geworden.” Op dat punt moet ik erkennen dat Minister De Batselier heeft bewezen een zeer sterke onderhandelaar te zijn.

De objectiviteit dwingt ons te zeggen : „dit is geen Geens IV-akkoord, dit is een De Batselier 1-akkoord.”

Mijnheer de Minister, uw maatschappijvisie, een sterke overheid gebaseerd op een beleid met een sterke „imperatieve”-planning in plaats van een vrijblijvende „indicatieve”-programmering staat onverkort in de tekst.

Een Vlaamse overheid die straks gaat „dicteren”, „voorschrijven”...

Minister N. De Batselier : Mijnheer Denys, sta mij toe u te onderbreken. U hebt veel lof gezwaaid. . .

De heer A. Denys : Heb ik overdreven of onwaarheden verteld ?

Minister N. De Batselier : Het is aan de bevolking daarover te oordelen. U spreekt over „imperatieve planning”. Ik ken de tekst van de Regeeringsverklaring nogal goed. Als u een woord gebruikt dat er niet in staat, hoef ik de tekst niet te lezen om dat na te gaan. U gebruikt woorden die er niet in staan. Ik kan aannemen dat u als liberaal deze term graag had gelezen, maar hij staat er niet in. De term imperatieve planning komt in heel het Regeerprogramma niet voor.

De heer A. Denys : Als men de tekst letterlijk leest, staat er niets in. Dit Regeerakkoord is zo vaag dat men tussen de regels moet lezen. Op bladzijde 19 leest men tussen de regels — ter zake hebben wij veel ervaring opgedaan (**Gelach**) — dat u op vele terreinen in een „imperatieve planning” voorziet, zonder dat dit er letterlijk in staat. U zegt dat de overheid over een aantal zaken zelf zal voorschrijven en dicteren op welke wijze de maatschappij moet verlopen. Dit is duidelijk imperatieve planning.

Minister N. De Batselier : Dat is nonsens.

De heer A. Denys : De praktijk zal duidelijk aantonen dat de nuancering die ik maak terecht is.

Minister N. De Batselier : 350 miljard runnen vergt een ernstig management. Dit vergt planning, wat een louter technisch beleidsinstrument is, dat net zoals in elke belangrijke onderneming door de overheid moet aangewend worden. U begint opnieuw met de discussies van de dertiger jaren over economische planning. Die tijd lijkt mij echter voorbij. Ook de socialisten hebben dat geleerd. Voor ons is planning een beleidsinstrument, geen doel op zich. De liberalen spreken nog steeds over planning als doel op zich. U hebt dat nog steeds niet verlerd. Lees echter niet wat er niet staat. Leer u aan te passen aan het feit dat Vlaamse socialisten ook modern economisch kunnen denken, welke moeite u daar ook mee hebt.

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, als wij niet meer mogen verwijzen naar wat voorbij is, waarom hebt u dan in De Morgen gezegd dat planning nog nooit zo verworven is ? Het is onze plicht uw commentaar bij de tekst te interpreteren. Wij zijn niet gekant tegen het hebben van een eigen visie of programmering, maar ze moet indicatief blijven. Bladzijde 19 van de Regeeringsverklaring levert ontegensprekelijk het beste bewijs van uw bedoelingen, waarbij de overheid duidelijk op een imperatieve manier voorschrijft en dicteert hoe een aantal zaken in onze maatschappij moeten evolueren. Dit is totaal tegenstrijdig met de beweging die men in de meeste landen van Europa vandaag vaststelt en u weet dat. Men stapt ervan af meer te plannen.

Minister N. De Batselier : Dat is niet waar. Men stapt af van de planning als doel op zich. Steeds meer zijn er echter beleidsplannen.

De heer A. Denys : Men poogt op de meest vlugge wijze in te spelen op de vrije markteconomie. Men probeert te privatiseren. Ik verwijs ter zake naar Thatcher in Engeland, Rocard in Frankrijk, Gonzales in Spanje, de Oostbloklanden — hier is het

uitgangspunt anders — en naar Gorbatsjov in de Sovjetunie. U bent voorstander van een socialer Vlaanderen, een meer ecologisch en leefmilieu-vriendelijk Vlaanderen. U bent de mening toegedaan dat daarvoor de vrije markt onvoldoende is en dat daarom de overheid moet optreden.

De heer F. Vandenbroucke : Er is een verband tussen ecologie en socialisme.

De heer A. Denys : Ik zal u voorlezen uit een zeer recent interview dat werd afgenomen van een boegbeeld van het Europees socialisme, — de Europese socialist die wellicht het vlugst heeft ingespeeld op de problematiek van het leefmilieu —, met name Sico Mansholt. In een Vlaams weekblad werd hem gezegd : „Uzelf pleitte in 1974 voor een zelfbeherend socialisme...” (**Onderbreking van de heer Vervaeke**). Sico Mansholt, die geen liberaal is, heeft dezelfde bekommernis als Minister De Batselier, namelijk een maatschappij waar meer het accent wordt gelegd op het oplossen van de sociale noden en op het leefmilieu. Ik citeer zijn antwoord :

„Ja, wij socialisten hebben vroeger veel te veel geloofd in de almacht van de Staat die alles kon regelen : de markt, de herverdeling tussen rijk en arm. Die periode heb ik mee doorgemaakt. En als ik nu weer denk aan een spreekwoord dat ik tot het mijne zou willen maken, kies ik voor : „Al doende wordt men wijzer”. Je bent ermee bezig en je ontmoet zoveel moeilijkheden, zo'n gedifferentieerde wetgeving, zo'n doorgedreven bureaucratie, dat is niet mogelijk. Het leven en de maatschappij zijn zo gecompliceerd, je moet een aantal automatisch lopende dingen inbouwen. Een stuk marktmechanisme, een stuk concurrentie, een stuk ongelijkheid. Je kunt niet alles gelijkschakelen. Ieder mens heeft een stimulans nodig om zich in te spannen. Ook wat het milieu betreft : we moeten zorgen dat het bedrijfsleven er zelf belang bij heeft om schoon te produceren. Plat gezegd : je moet speculeren op de zucht bij de mens om er beter van te worden.

Met de meeste aandrang pleitte VU-fractievoorzitter P. Van Grembergen "voor de spoedige organisatie van afzonderlijke verkiezingen voor het Vlaamse Parlement

Als ik nu denk aan Europa '92, dan kan ik het voor een stuk met Thatcher eens zijn, wij moeten oppassen dat we van Europa geen centralistisch geheel maken waarbij Brussel alles regelt.

Minister N. De Batselier : Mijnheer Denys, mag ik even reageren op wat u Sico Mansholt in de schoenen schuift.

Ten eerste is die tekst zo vaag dat zowel u als liberaal, als ik als socialist, hem kunnen onderschrijven. Daar heb ik geen moeite mee.

Ten tweede kan ik u zeggen dat, als wij het hebben over het „herkijken” van de planning in Vlaanderen, dit juist is bedoeld om de wet van 15 juli 1970 op de planning en de economische decentralisatie veel minder bureaucratisch te maken. Want, door het feit dat hij zo bureaucratisch was, is hij niet kunnen worden toegepast. Wees ervan overtuigd dat wij uit die fout van de wet Tindemans-Terwagne hebben geleerd.

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, de ervaring leert ons dat, wanneer er zoals de heer Vandenbroucke zopas heeft gezegd een verband is tussen ecologie en socialisme, er ook een zeer groot verband bestaat tussen planning en bureaucratie. Dit kan men niet vermijden. Dit wordt geïllustreerd in de kleine concrete zaken die in deze vage tekst voorkomen. U weet dat men, naast de planning, ook terugkeert naar een soort centralisme, waarbij alles door de overheid wordt gecontroleerd. Om alles te controleren moet men centraliseren. Welnu, ik stel vast dat u pleit voor de oprichting van één grote Vlaamse openbare vervoermaatschappij, van één grote overheidsholding, van één groot Vlaams structuurplan, van één groot Vlaams planbureau, van één grote Vlaamse elektronikaholding.

De heer F. Vandenbroucke : Wenst u dan verschillende planbureaus, verschillende openbare holdings ?

De heer A. Denys : Wij moeten geen planbureau hebben. Ik volg ter zake wat de heer Geens vroeger altijd zei, namelijk dat het niet belangrijk is, of wij een planbureau hebben, maar dat het belangrijk is dat wij inspelen op de derde industriële revolutie. Daarin steun ik de heer Geens volledig. Het is spijtig dat zijn visie in dit Regeerakkoord het onderspit heeft gedolven.

Wij hebben geen moeilijkheden met een aantal doelstellingen die in het Regeerakkoord zijn geformuleerd. Ook wij willen dat men in Vlaanderen meer oog heeft voor het leefmilieu en dat men het accent verlegt om de sociaal zwakkeren te helpen. Wij vinden echter dat de remedies verkeerd zijn en dat de verkeerde weg wordt opgegaan.

Het unieke van dit Vlaams Regeerakkoord is de coalitie tussen die verstaatsers van de SP aan de ene kant en de verzuilers van de syndicale CVP-vleugel aan de andere kant. Het ene is méér ideologisch geïnspireerd. Het andere is zuiver gebaseerd op de uitbouw van „door de overheid gesubsidieerde” machtsposities.

Dat vooral één zuil daarin de almacht heeft, zal niemand onbekend zijn. De

VU, de SP en ook wij hebben jarenlang die verzuiling aangeklaagd. Nergens is er een voorstel terug te vinden dat wijst op de enige „afbouw” ter zake.

Integendeel, de maatregelen die vroeger werden genomen; worden nu weggeduwd.

De heer P. Van Grembergen : Waarom bent u bij de besprekingen niet aanwezig geweest ?

De heer A. Denys : Ik heb er in mijn inleiding over gesproken en zal er in mijn besluit op terugkomen.

Ik vraag u dat probleem niet te ontwijken. Het is zeer belangrijk als wij spreken over het nieuwe Vlaanderen.

In het Vlaanderen van vandaag is er de verzuilingsziekte. Ik denk hierbij niet zozeer aan de vele sociale, jeugd- en educatieve groeperingen met de een of andere filosofische grondslag. Integendeel, ze leveren goed werk en werken met enorm veel vrijwilligers. Hun zuivere werking zou zelfs moeten worden gestimuleerd. Ze ontwikkelen diep-menselijk ke waarden.

Vele socio-culturele groeperingen worden misbruikt om aan werving te doen voor financiële en machtsbelangen : het uitbouwen van spaarkassen, de binding met eigen studiebureaus, de kartelvorming in de syndicale en mutualiteitsmarkt, de financieringsmarkt, de vorming in landbouw en middenstand en zelfs het bedelen van kolen en stookolie in sommige streken.

Ik sluit me volkomen aan bij professor Luc Huyse in zijn boek „De verzuiling voorbij”. De horizontale binding heeft ertoe geleid dat wij vandaag worden geconfronteerd met politieke concerns die als het ware een soort supermarkt zijn geworden waar iedereen terecht kan, maar waar vooral financiële-commerciële en politieke macht mee opgebouwd wordt. Dat zo iets gevaarlijk is voor onze democratie, hoeft geen betoog. Hoeveel politieke beslissingen worden niet beïnvloed door het belang van één der politieke concerns of het kartel der politieke concerns ? Hoeveel subsidies worden er niet gekanaliseerd, niet in de eerste plaats op basis

Denys

van behoeften en noden, maar wel volgens de sterkte van het politieke concern ?

Tot dusver wordt dit thema weinig aangeraakt in politieke kringen. Het is een soort heilig huisje. Als we spreken over het Vlaanderen van morgen, moeten wij de moed hebben dat open en bloot te doen.

Wat mij steeds heeft verwonderd, is dat er inzake sociale zekerheid, wat nationaal gebeven is, procentsgewijze veel meer middelen gaan naar Wallonië. Men zegt dat dit te maken heeft met de demografische structuur van de bevolking. Inzake de geregionaliseerde materies in de sociale sector is het precies andersom. In de sector welzijn en gezondheidszorg wordt er in Vlaanderen procentsgewijze veel meer besteed dan in Wallonië. Minister Waltniel heeft daar indertijd als Minister van Begroting en Financiën een zeer goede, vergelijkbare studie over gemaakt.

Ik meen dat deze feiten ons tot nadenken moeten stemmen. Zoals gezegd, inzake geregionaliseerde materies wordt procentsgewijze meer besteed in Vlaanderen dan in Wallonië; wat de nationale materies betreft, is het juist omgekeerd. Naar mijn gevoel kan hiervoor maar één fundamentele reden bestaan, met name dat véel meer middelen aan verzuiling worden besteed.

Minister J. Lenssens : Gaat er volgens de PVV te veel geld naar de welzijnszorg in Vlaanderen, meer bepaald de bijzondere jeugdzorg, de gezins- en bejaardenhulp, de gehandicaptenzorg, de ambulante sector ? Mijnheer Denys, na uw uitspraak wil ik graag een duidelijk antwoord op deze vraag.

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, ik zeg dat in de gezondheids- en welzijnszorg teveel geld gaat naar datgene wat Caritas Catholica dicteert en niet in de eerste plaats naar de specifieke noden van de mensen.

Minister J. Lenssens : Dat zijn banale slogans !

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, wat de vergoeding van de op-

voeders betreft, zijn wij bij voorbeeld voorstander van het toekennen van meer middelen. Ik voeg hieraan toe dat wij voorstellen en amendementen zullen indienen tijdens het begrotingsdebat voor compensaties binnen uw sector. Het is op die wijze dat wij in het Vlaanderen van morgen nieuwe keuzen moeten maken.

Minister J. Lenssens : U zal dit niet moeten doen ! Dat doe ik zelf wel !

De heer A. Denys : Dit is mijns inziens de politiek die moet worden gevolgd : niet de middelen draineren naar de vragen van de politieke concerns maar wel naar de echte noden.

Minister J. Lenssens : Mijnheer Denys, u weet goed dat wat u nu zegt niet helemaal strookt met de werkelijkheid. U gebruikt slogans, die totaal inhoudloos zijn getoetst aan de praktijk op het welzijnsveld. U bewijst dat u deze sector niet kent, maar ik verwacht eigenlijk niets anders van de PVV. (**Hevig protest bij de leden van de PVV**)

De heer E. Beysen : Het is een schande dat u zoiets durft te zeggen ! U gebruikt ook een slogan !

De heer A. Denys : Inderdaad, de heer Beysen heeft gelijk. Dit is een pure slogan. Ik zal u met één enkel concreet voorbeeldje bewijzen op welke wijze u de verzuiling in de hand werkt. In het vorige CVP-PVV-akkoord was voorzien dat meer ruimte zou worden gecreëerd voor de zelfstandige paramedici, voor de zelfstandige bejaardenzorg, voor de zelfstandige verpleegkundigen.

Minister J. Lenssens : Dit probleem is opgelost.

De heer A. Denys : Dit probleem is verre van opgelost.

Ik stel vast dat in dit Regeerakkoord opnieuw sprake is om meer het accent te leggen op de zogenaamde samenwerkingsverbanden.

Minister J. Lenssens : Is dat uit den boze ?

De heer A. Denys : Wat zijn samenwerkingsverbanden ?

Dat is volgens u onder meer de limiet zo hoog leggen dat de kleine initiatie-

ven niet aan bod kunnen komen. Dit is één van de manieren om verzuiling in de hand te werken.

Minister J. Lenssens : Dit is totaal onjuist. Het is een poging om de versnippering op het veld van de welzijnszorg op de ganse breedte tegen te gaan. Ik zou zelfs kunnen zeggen — en ik zeg niet dat ik er voorstander van ben — dat vormen van samenwerking het begin kunnen zijn van een grotere pluriformiteit, die in een bepaald opzicht aangewezen zou kunnen zijn. Wat de verzuiling betreft, dit liedje hebben wij al veel gehoord en bij gelegenheid zal ik vanop de tribune u hierop het gepaste antwoord geven.

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, u moet een verschil maken in pluriformiteit, die dikwijls als argument wordt gebruikt om de verschillende politieke concerns — waarin de SP en ook wij een klein aandeeltje hebben — te dienen. Pluriformiteit wordt dikwijls misbruikt. Ik beweer dat ruimte moet worden gelaten voor kleinschalige initiatieven. Hiervoor mag de lat niet te hoog worden gelegd.

Minister J. Lenssens : Mijnheer Denys, in de welzijnssector krioelt het van talloze uitingen van een levendige, sterke, Vlaamse democratie van kleinschalige initiatieven. En u zegt nu dat dit niet bestaat ! Wanneer wij hierin orde willen brengen en programmeren, wanneer wij differentiatie mogelijk maken, beschuldigt u ons aan verzuiling te doen. Een minimum aan logica in uw redenering is wel vereist. Ik zeg dat de PVV inzake welzijnsbeleid niet het minste zicht op zaken heeft.

De heer A. Denys : Ik zal u een voorbeeld geven. Zo zijn er enorme wachtlijsten van bejaarden die in tehuizen opgenomen wensen te worden, maar voor sommige privé-persoon, die met een tehuis willen beginnen, is het onmogelijk om zelfs zonder subsidiëring, een erkenning te bekomen.

Minister J. Lenssens : Kunt u mij een dossier noemen waar ik een vergunning heb geweigerd en waarvoor de weigering niet stelde op een motivering die verband houdt met de

Lenssens

programmatiecriteria die voor bepaalde regio's of gemeenten gelden ?

De heer A. Denys : Op het ogenblik kan er in de Gentse regio geen enkel initiatief worden genomen inzake bejaardenhomes.

Minister J. Lenssens : Dat zal dan te maken hebben met volzetting ingevolge de programmatiecriteria.

De heer A. Denys : Wie bepaalt die programmatiecriteria ? Waarom moet de overheid criteria opleggen als er wachtlijsten van bejaarden zijn ?

Minister J. Lenssens : Mijnheer Denys, spreek over dingen die u kent. Het decreet van maart 1985 dat uw partij mede heeft goedgekeurd bepaalt de programmatiecriteria.

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, u behandelt mij op een paternalistische wijze met te zeggen dat ik er niets van ken, maar een concreet antwoord op mijn vraag geeft u niet. Wie de Regeringsverklaring tussen de regels leest zal vaststellen dat de lobbyisten van de verzuiling die vooral in uw syndicale vleugel te vinden zijn, mijnheer de Minister, samen met de heer De Batselier hun slag hebben thuis gehaald.

Mijnheer de Voorzitter, men had ons beloofd, dat na de staatsvorming er een einde zou worden gesteld aan de compensatiepolitiek.

De partij die dat punt het sterkst beklemtoonde was de Volksunie. Ik moet u zeggen dat deze partij intussen een nieuw „wafelijzer” uitgevonden heeft. Na de communautaire compensaties krijgen we nu de subregionale compensaties. Als men als partij op een regeerprogramma van 107 bladzijden, de integratie van de Limburgse Economische Hogeschool als enig groot strijdpunt naar voor schuift, dan wijst dit op een onvoorstelbare intellectuele armoede, bekrompenheid en op het uitlokken van nieuwe compensatiepolitiek. De politiek van de Volksunie in de Vlaamse Regering wordt vandaag gedictieerd door twee politici die het niveau van hun Limburgse provinciale dorpspolitiek niet kunnen overstijgen.

Een lokaal probleem overaccentueren en uit zijn globale context trekken is een typisch voorbeeld van subregionaal opbod.

Hoe zwak de inbreng van de VU in dit Regeerprogramma is geweest hoeven wij niet te onderstrepen.

De uitlatingen van SP-Minister De Batselier ter zake zijn vernietigend voor zijn VU-collega Sauwens : het lijstje van de nederlagen, van de opeenvolgende toegevingen vanwege de VU wordt nu stilletjes aan ondraaglijk lang : de faciliteitenregeling, het statuut van Brussel, de aanstelling van een Franstalig adjunct-commissaris in Voeren.

Minister L. Van den Bossche : . . . er zijn toch geen problemen in Voeren.

De heer A. Denys : . . . de slechte financieringswet, het ontbreken van elke waarborg inzake de „Derde fase” en recent nog de nederlaag van Minister Schiltz bij de herverdeling van de ministeriële bevoegdheden na de staatsvorming : men zou voor veel minder een verdere regeringsdeelname in vraag stellen. Gelukkig schijnen er bij de Volksunie toch nog een aantal prominenten te zijn, die beseffen dat het zo niet verder kan.

Mijnheer van Grembergen, uw houding op het congres was moedig en verstandig.

U moet echter consequent zijn. U staat voor een zeer belangrijke keuze.

Ofwel handhaaft u uw houding van het VU-congres en onthoudt u zich over de inhoud van deze regeringsverklaring en -programma, wat de enige manier is om impact te krijgen op dit Vlaams beleid. Ofwel doet u zoals de andere VU-woordvoerders het tot dusver hebben gedaan : een beetje dreigen, maar voor de rest vlug-vlug uw wagen aanhaken aan deze van de meerderheid.

Als u nu bij de stemming over dit Regeerakkoord niet de houding van het congres zult aannemen dan worden u en uw partij gedegradeerd tot het vijfde wiel aan de wagen van deze Vlaamse Regering.

Mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, het heeft mij persoonlijk verwonderd dat u nu plotseling, opnieuw zoveel vragen stelt rond de houding van onze twee PVV-Ministers in de Vlaamse Regering. Nochtans onze houding is sedert de bekendmaking van het zogenaamde Sint Thomas-akkoord nooit veranderd. Wij hebben altijd gezegd dat wij niet zelf uit de Vlaamse Regering zullen weggaan. Wij hebben ook gezegd dat wij niet zullen onderhandelen over een nieuw regeerprogramma. Wij hebben er altijd aan toegevoegd dat wij op een constructieve wijze oppositie zouden voeren zowel in de Executieve als in de Raad.

De betekenis van de constructieve oppositie heb ik reeds toegelicht ter gelegenheid van de interim-verklaring in oktober 1988. Ik heb gezegd dat wij onze houding dossier per dossier zouden bepalen. Dat wij zouden proberen in de Executieve en in de Raad onze ideeën door te drukken. Wij hebben eraan toegevoegd dat bij het niet halen van onze standpunten de PVV-Ministers niet stakend mogen zijn en moeten uitvoeren wat de meerderheid beslist heeft.

Wij hebben tot dusver niets anders gezegd en niets anders gedaan. Wij zijn niet zoals uw partij, die van de ene op de andere dag haar houding voortdurend wijzigt.

Van zodra de inbraakgedachte gelanceerd werd, kende u ons standpunt. Dit is zo gebleven. Dit zal ook zo blijven. Daarom en om de vele inhoudelijke redenen, die ik heb aangehaald, zal de PVV-fractie tegen dit Regeerakkoord stemmen. (**Applaus bij de PW**).

De Voorzitter : Dames en heren, er zijn op dit ogenblik 64 sprekers ingeschreven. Ik stel voor dat wij om 12 uur de sprekerslijst afsluiten.

De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, meer dan een volledig jaar na de parlementaire verkiezingen van 1987 start met dit debat een nieuwe periode in de politieke geschiedenis van

Van Grembergen

wat wij de Staat Vlaanderen noemen in de nu opgerichte federale Staat België. Welke gevoelens individuele burgers, groepen of partijen ook over deze evolutie mogen hebben, het is een feit dat Vlaanderen nu over een veel ruimere zelfstandigheid beschikt en dit feit is onomkeerbaar. De politieke waarnemer die dit met enige afstandelijkheid bekijkt is verrast geworden door de plotse stroomversnelling die zich in 1988 heeft voorgedaan. Immers, de onmiddellijke voorafgaande periode, van 1981 tot 1988, wordt op het vlak van de staats-hervorming als statisch gekenmerkt met een neiging tot de hercentralisering en herstel van de centrale regeringsmacht.

De Belgische centrale macht beoogde het terrein van de Gewesten en Gemeenschappen te heroveren. De vele discussies daaromtrent bewijzen dat. Bovendien waren er niet weinig verklaringen van centrale regeringsleden die een nieuwe staats-hervorming slechts in het vooruitzicht stelden voor de jaren 1990, na de ganse economische herinrichting. De plotse doorbraak in 1988 naar de federale staat bewijst voor de zoveelste maal hoe rationaliteit, planning, irrationaliteit, gebeurtenissen allerhande de politieke partijen dwingen tot een handelwijze die afwijkt van de schema's.

De Volksunie is uiteraard niet ongelukkig met de stroomversnelling. Ze is tevreden dat door een samenloop van omstandigheden, een maatschappelijke en politieke evolutie in Wallonië de federalistische tendens het daar heeft gehaald op de unitaire en dat de Waalse socialisten resoluut hebben gekozen voor een zelfstandig Wallonië. Er was wat misbaar toen een vooraanstaand Waals socialist, de heer Burgeon, onlangs sprak over de „Waalse Staat”. Hij gaf slechts weer wat er in Wallonië onderhuids reeds lang leeft.

Wanneer de Volksunie 35 jaar geleden werd gesticht was zij programmistisch de enige federale partij met een federalistisch gedachtegoed. Dit werd geïnterpreteerd als anti-Belgisch, anti-vaderlands en als

staatsgevaarlijk. Deze verwijten deerden ons niet, ze deden zelfs in zekere mate deugd. De verstandige en kritische politieke beoordelaars stelden toen reeds vast dat dit de enige weg was die in dit land moest worden betreden.

Zo kom ik, collega Denys, tot de PVV en tot de vorm van oppositie die de PVV voert binnen wat wij noemen een unionistisch gegeven van de Vlaamse Regering. Wij zijn van mening dat achter uw tactiek, uw opstelling heel wat anders schuilgaat. De heer Verhofstadt, pretendent voor het voorzitterschap, noch de heer De Croo, eveneens pretendent voor het voorzitterschap van uw partij, hebben in het verleden enige belangstelling getoond voor de Vlaamse natievormende en staats-hervormende reflex.

De heer J. Pede : Als ik mij nu kandidaat stel, wat zal u dan vertellen ?

De heer Van Grembergen : De heer Verhofstadt heeft, en ik moet erkennen niet zonder verdienste, slechts oog gehad voor de gezondmaking van de overheidsfinanciën. Hij had weinig belangstelling voor de staats-hervorming of voor het geven aan de Vlaamse Gemeenschap van wat reeds lang behoorde tot de verzuchtingen van de Vlaamse Gemeenschap. De heer De Croo heeft tijdens zijn Ministerschap stelselmatig, en ook niet zonder talent, gepoogd de voet dwars te zetten aangaande de bevoegdheden van de Vlaamse Executieve. De feiten zijn er.

De heer A. Denys : Collega Van Grembergen, u heeft voor een gedeelte gelijk. Erger is evenwel dat de Vlaamse strijdpunten die door uw nationale Ministers vroeger altijd werden naar voren gebracht nu worden verwaarloosd. Ik geef u één voorbeeld. Uw voorganger, de heer Schiltz, zei altijd toen hij hier fractieleider was dat de ontubbeling van het mandaat prioritair moest zijn. Pas dan — zo zei hij — zal Vlaanderen een politieke volwassenheid kennen. Ik constateer echter dat de eerste en de tweede fase zijn gerealiseerd zonder de ontubbeling van het mandaat en dat tot dusver ook in de Vlaamse Regeerverklaring men zelfs nog niet

durft spreken over de derde fase. Vindt u dat geen toegeving ?

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer Denys, u weet zeer goed dat de afspraak erin bestaat de derde fase aan te vatten onmiddellijk na het Parlementaire reces. Ik kom daarop trouwens straks terug.

De liberalen hebben tijdens de voorbije tien jaar gepoogd het gezag van de Vlaamse Regering, het Vlaams Parlement en de Vlaamse administratie te breken in een wirwar van instellingen en onduidelijkheden, zodat men uiteindelijk in de Vlaamse Executieve dreigde bijna op het niveau van een schepencollege terecht te komen. Daarom vraag ik met aandrang aan de Vlaamsgezinde liberalen, die er in deze Raad onbetwistbaar ook zijn, aan de twee Vlaamse liberale Ministers van wie ik weet dat zij enige Vlaamse reflex hebben, na te denken over de strategie die door sommigen in uw partij wordt gevoerd en over de consequenties ervan voor het nieuwe zichzelf vormende Vlaanderen.

Ruiterlijk geven mijn partij en mijn fractie toe dat de voorgeschiedenis van deze Vlaamse Regering niet al te fraai is. Dat is echter geen reden om voortdurend op hetzelfde stramien terug te vallen.

Wij kunnen ruiterlijk toegeven dat er een akkoord tussen CVP en PVV bestond voor het vormen van een Vlaamse Executieve en dat de PVV als gevolg van de samenstelling van de nationale Regering voor een volledige feit werd geplaatst.

Moet deze revindicatie blijvend worden gebruikt, is dit politiek mes van wrok niet al te bot, tijdsgebonden en achterhaald ? Het is essentieel dat de nieuwe instellingen voorzien in de grondwettelijke proportionaliteit voor een periode van vier jaar. De opdracht van de deelnemende partijen kan niets anders zijn dan hun taak optimaal, om het best, om de lande, zoals men het vroeger formuleerde, te vervullen.

De verantwoordelijkheden moeten gezamenlijk worden gedragen. Het weglopen van de onderhandelingstafel is voor de PVV eerder een de-

Van Grembergen

monstratie van frustratie en onmacht dan van inhoudelijke argumentatie en van visie. *(Applaus)*

De heer A. Denys : Wij hebben ervaringen opgedaan in 1981 en 1985 aan de andere kant van de barrière.

De heer P. Van Grembergen : In 1981 pleitte uw partij evengoed voor een proportionele Vlaamse Executieve. U zal echter moeten toegeven dat het toen alleen de bedoeling was om aan de macht deel te nemen en niet om tot een fatsoenlijk geheel te komen. In 1981 was u de structuur van de proportionaliteit niet ongenegen.

Dit is een goede structuur omdat men op die manier verplicht is tot een verstandhouding te komen. Door matiging in principestrijd, door vormen van verdraagzaamheid, door dwangmatigheid van het noodzakelijke overleg is men verplicht het nog broze politieke Vlaanderen een betere en meer evenwichtige gestalte te geven, wat het opzet is.

Het hoeft geen betoog dat een van de hinderpalen voor het federalisme tijdens de hervormingsstrijd de niet ontorechte vrees voor de minorisering van de vrijzinnigen in Vlaanderen en vice-versa de vrees van de Katholieken om in het socialistische Wallonië niet meer aan hun trekken te komen. De Volksunie heeft steeds gepoogd deze vrees weg te nemen door structuren op te bouwen of voor te stellen die elke politieke groep de kans geeft tot participatie en die openheid en verdraagzaamheid waarborgen.

Ik richt mij tot de Christen-democraten, u weet dat in Vlaanderen de trauma van de CVP-staat aanwezig is. Dit is geen verwijt, alleen een vaststelling. Het is de resultante van vele gebeurtenissen. De schoolstrijd, de koningskwestie, de vormgeving van de gemeentefusies, de uitbouw van de zuilstructuur en vooral 45 jaar regeringsdeelname zijn de componenten van dit trauma.

De CVP heeft immers het politieke toneel een halve eeuw beheerst op alle niveaus. Het gezonde democratische principe van macht naar opposi-

tie, van oppositie naar macht, is aan de CVP voorbijgegaan. Machtsopbouw en machtsbestending laten soms littekens na in het hele politieke landschap. Zij hebben zelfs trauma's nagelaten binnen de partij. Ik verwijs in dit verband naar de figuur van Theo Lefèvre en meer recent naar de figuur van Leo Tindemans.

Het is bovendien voor alle partijen in Vlaanderen een innerlijk gegeven van blijvende argwaan wanneer een partij met 30 procent van het kiezerscorps achter zich een macht verwerft die het dubbele waard is.

Doet dit ons nu een anti-CVP houding aannemen ? Ik wens eerlijk te zeggen : natuurlijk niet ! Het doet ons alleen in het belang van de Vlaamse Gemeenschap en in het kader van het op goede sporen zetten van de nieuwe verworven zelfstandigheid, pleiten voor een eenheidsregering van evenwicht, van pragmatisme, van schroom bij het uitoefenen van die macht. Dit doet er ons tevens terug voor pleiten dat de PVV haar houding zou wijzigen en opnieuw aan de beraadslagingen, het opstellen van de planning en het uitstippelen van de beleidskeuzen zou deelnemen. Niet zozeer vanuit haar economische motivatie maar vooral vanuit haar filosofische inhoud moet de PVV tot een correcte deelname aan het beleid van de Vlaamse Executieve komen. Zij moet mede de velerlei vormen van scheeftrekkingen en van bevoogding helpen verhinderen en recht-trekken.

Als Vlaams nationalist en in naam van mijn partij hoop ik dat er binnen de PVV een andere houding zal worden aangenomen.

Wat moeten de twee andere partners in de Vlaamse Regering uit mijn redering opmaken ?

Moeten zij besluiten dat wij afstand nemen van het Regeerakkoord en dat er een diepe kloof bestaat tussen de CVP, de SP en de VU ? Helemaal niet. Eigenlijk wenst de Volksunie de correcte uitvoering van de proportionele regering, niet alleen naar de letter, zoals dat nu is, maar ook naar de geest. Dit komt alle democratische partijen in Vlaanderen ten goede. Wij hebben met een tweederde

meerderheid de staatshervorming goedgekeurd. Hoe zorgen wij er nu voor dat deze staatshervorming in haar uitvoeringsfase slaagt en vooral welke zin moeten wij er voor de burger aan geven ? De Belgische Staat tot een federale Staat hervormen is een eerste opdracht ; de Vlaamse burger duidelijk maken dat deze hervorming zin had, noodzakelijk was en goed loopt, is een tweede opdracht. Elke democratische partij wil dat de instellingen goed functioneren. Hervorm de instellingen, indien zij slecht werken, want geen enkele democratische partij wil dat de instellingen mislukken om te mislukken.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen weten de burgers zeer goed waar het om gaat. Zij begrijpen, zien en kennen het niveau waarvoor wordt gekozen. Zij kennen in ruime mate de kandidaten en partijen. De verkiezingen behouden aldus hun zin en dat is voor een democratie noodzakelijk. Bij de provinciale verkiezingen weten de provincieraadsleden wel waarover het gaat, maar de burger beseft enkel dat hij ook een groen stembiljet moet invullen. Vraag hem echter niet naar het hoe, het waarom en het waarvoor, want het provinciaal niveau gaat totaal verloren bij de centrale verkiezingen. Dat provincieraadsleden verkozen worden om hun programma, is nog nooit gebeurd. Dit soort verkiezingen versterkt de democratie niet, maar maakt ze ongehoofwaardig. Bij de Belgische parlementsverkiezingen kent de burger het waarom en het waarvoor. Wat zal er met het Vlaamse Parlement gebeuren ? Zo kom ik tot de verkiezing van het Vlaamse Parlement, het vormen van een Vlaamse Regering en de derde fase van de staatshervorming. Met de meeste aandrang pleit ik ervoor, namens mijn fractie, maar vooral in het belang van de Vlaamse instellingen, het Vlaamse Parlement en het democratisch systeem, dat zeer spoedig afzonderlijke verkiezingen voor het Vlaamse Parlement mogelijk worden. De hele geschiedkundige evolutie die zich nu voltrekt, vervalt wanneer wij geen eigen verkiezingen voor een Vlaams parlementair systeem krijgen. Deze derde fase is democratisch gezien noodzakelijk. De Vlaamse Executieve en

Van Grembergen

het Vlaamse Parlement hebben dan ook de plicht zonder uitstel de voorbereidingen te treffen die deze evolutie snel mogelijk maken. De besprekingen daarover starten na het zomerreces bij het begin van het nieuwe parlementaire jaar. Niets weerhoudt de Vlaamse Regering en het Vlaamse Parlement er echter van om op eigen initiatief het noodzakelijke voorbereidende denkwerk te verrichten. Het is niet abnormaal dat de Vlaamse uitvoerende en wetgevende macht over de voor hen zo belangrijke derde fase een consensus bereiken.

Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, de Vlaming staat niet juichend op straat voor de verandering. Als men de krantenberichten van de jongste weken leest, is er zelfs een zeer groot scepticisme ten opzichte van dit Vlaamse Parlement en van de Vlaamse Executieve. Of dit al dan niet terecht is, het scepticisme over onze werking komt dagelijks tot uiting in de journalistieke verslagen.

Ook bij de burger bestaat er enig scepticisme. Daarom geef ik u enkele aandachtspunten.

Ten eerste, het gevaar dat wij lopen van provincialisme, van particularisme van stadstegenstellingen, van :ztheid en verdeeldheid.

Als fractievoorzitter van de nationalistische parlementaire groep in deze Raad, maar ook in eigen naam, zeg ik duidelijk dat honderd jaren Vlaamse beweging ons niet mogen brengen in een opbodpolitiek tussen Antwerpen en de andere havens, tussen Limburg en de andere Provincies. Dan zijn wij ver van huis beland, ver van wat ons voor ogen staat en ver van wat ons altijd bezielde heeft, want dan komen wij inderdaad niet meer in een centrale wafelijzerpolitiek terecht, maar wel in een wafelijzerpolitiek tussen de stadstoren van een bedrevend kleinzielig land, waar molschopen tot bergen groeien en niemand zich nog de moeite getroost de einder van het hele Vlaamse geheel te bekijken. Voor ons kan dit niet en dit willen wij niet. De rol die de Vlaamse Regering in dit Vlaamse Parlement te spelen heeft, is het

openbreken en doorbreken van het particularisme. Dat is een belangrijke noodzaak. Het verleden verenigde de Vlamingen dikwijls wanneer zij tegen iets moesten optreden ; dan was er een tegenstrever van buiten de grenzen. De toekomst nu, dat is vandaag, zal ons moeten verenigen in gezamenlijke opdrachten.

Er is geen vluchtheuvel meer voor het eigen falen. Zowel Ministers van de Vlaamse Regering als partijleden zullen moeten leren het algemeen belang voor te laten gaan in plaats van weldoend rond te wandelen als sinterklazen in hun eigen streek. En opdat mijn redenering onverdacht zou zijn, gebruik ik liefst het bevoegdheidspakket van de VU-Minister, die mijn redenering wel zal begrijpen. Aan de hand van de uitgevoerde openbare werken willen wij niet vaststellen dat de afkomst van de Minister bepalend was voor de geografische toezeggingen. Om onverdacht te zijn heb ik dus het voorbeeld van het eigen bevoegdheidspakket genomen. Men kan het echter evengoed doortrekken naar het bevoegdheidspakket van de welzijnssector of naar het bevoegdheidspakket van andere opdrachten binnen de Vlaamse Executieve. Het is erg aangenaam, de eigen populariteit in eigen streek te financieren met gelden van de belastingbetaler. Het is goed meegenomen, om met het manna van de Staat, een beetje zon te laten schijnen rond de eigen politieke figuur of rond de eigen partij. Dit zou echter de woorden „petit pays, petit esprit” bevestigen. Ik richt mij nu speciaal tot de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, de primus inter pares. Hem zeg ik dan ook duidelijk dat hij een belangrijke verantwoordelijkheid draagt, namelijk die van een objectieve leider die afstand moet nemen van de ministeriële kortzichtigheden, van de zo zielig korte termijnkeuzen en voordelen. Misschien klinkt dit wat hard, maar wij wensen duidelijk te zijn : als voorzitter moet hij het voorbeeld geven bij het nastreven van het algemeen Vlaamse belang, bij het bepleiten van de consensus, bij het besteden van de gelden, bij het benoemen van de ambtenaren en bij het regelen van het samenspel tussen de verschillende regeringsleden. De Voorzitter

van de Vlaamse Regering – de ongekroonde president van Vlaanderen genoemd – is dit niet aan zichzelf verplicht, maar aan de honderdjarige Vlaamse beweging, de ontvoogdingsstrijd en de bewustwording.

Ten tweede wil ik het namens mijn fractie even hebben over Brussel, dat door ons al jaren geleden als residentiestad van de Vlaamse Regering en van het Vlaams Parlement werd aangeduid. Deze aanduiding was niet symbolisch bedoeld ; zij had de duidelijke intentie Brussel onvervreemdbaar tot Vlaanderen te laten behoren, weliswaar met specifieke, hoofdstedelijke en internationale kenmerken. Het staat zo goed als vast dat Brussel uitgroeit tot de hoofdstad van de Verenigde Staten van Europa. Het kan ons een gevoel van trots geven dat de oude Brabantse hoofdstad, de oude hoofdstad van de Zeventien Provincies, deze opdracht te vervullen krijgt. Het laat ons echter niet onverschillig en het biedt de Vlaamse Gemeenschap, meer nog de Nederlandstalige stam, een ongeëvenaarde kans naar Europa en de wereld toe. Cultuur en handel, cultuur en economie, cultuur en politiek, cultuur en invloed, cultuur en macht zijn altijd verbonden geweest. Athene wist dat, Rome besefte dat en Lodewijk XIV, Frederik de Grote van Pruisen, tsaar Peter de Grote pasten deze wet van Meden en Perzen toe. Wie aan cultuurpolitiek doet, doet onvermijdelijk aan verschillende andere vormen van politiek.

Wij moeten van deze wetmatigheid in Brussel gebruik maken. Wij moeten in Brussel cultureel aanwezig zijn. Eigenlijk zou Jan Hoet moeten werken in Brussel net zoals Mortier werkt in Brussel omdat op die manier Brussel de Nederlandse hoofdstad van de cultuur van onze volksgemeenschap kan zijn. Brussel kan voor Vlaanderen en voor Nederland meer zijn dan de Grote Markt, Brusselsse kant en Manneke Pis. Natuurlijk is taalwetgeving en de toepassing ervan in Brussel en in de rand een noodzaak, maar veel meer dan wetgeving en sanctie, is cultuurpolitiek belangrijk als aantrekkingspool en als middel van geborgenheid en uitstraling voor een volk.

Van Grembergen

Kan de Vlaamse Minister van Cultuur een soort Jack Lang zijn met middelen en inhoud en zonder te partijpolitieke bedoelingen? Dat is onze vraag. — Ik betreurt dat onze Minister van Cultuur hier niet aanwezig is — Volgens ons moet dat kunnen en om die reden verwijs ik even naar het samenwerkingsakkoord dat er zou moeten kunnen komen tussen de vier aanwezige partijen in de Vlaamse Executieve.

Mijnheer de Voorzitter, iets meer dan zes miljoen Vlamingen zijn een deel van de twintig miljoen Nederlandstaligen in Europa. Dat is mijn derde aandachtspunt. Het is al bij al geen indrukwekkend cijfer op de 350 miljoen inwoners van de Europese Gemeenschap en in de wiskundige reeks een bijna te verwaarlozen cijfer ten opzichte van de totale wereldbevolking. In het internationale weefsel van talen dringen het Engels, het Russisch, het Chinees, het Portugees en het Arabisch zich op. Grote taalgemeenschappen zoals de Franse en de Duitse moeten terrein prijsgeven. Wij kunnen even dromen over wat het zou geweest zijn mochten wij New-York en de Verenigde Staten doorheen de geschiedenis beter hebben kunnen beïnvloeden, maar dat verandert niets. Zoals alle kleine volkeren dreigt het gevaar op lange termijn van vervlakking en van op te gaan in grotere gehelen van cultuur en van verlies van eigenheid.

Wie het Nederlands van 1989 als taalgegeven naast het Nederlands van 1950 legt, kan niet anders dan vaststellen dat èn de Noord- èn de Zuidnederlanders met een verbazend gemak Engelse, Russische en Franse woorden in het taaleigen opnemen. Gans deze problematiek verplicht ons na te denken over het behoud van de eigen cultuur, het eigen culturele wezen, het eigen culturele weefsel en de eigen identiteit.

Europa roemt er zich op, van Helsinki tot Granada en van Lissabon tot Praag, een schitterende diamant van verscheidenheid en van cultuur te zijn. Dat is juist. Onze eigen regering, de Vlaamse Regering, zal echter een politiek moeten voeren, die

het facet van de Nederlandse cultuur aan de Europese diamant bevestigt, oppoetst, hernieuwt en glans geeft. Zoals de integriteit van het grondgebied, de onaantastbaarheid van ons grondgebied, het uitoefenen van het volledige gezag over ons grondgebied van belang is en wezenlijk, zo is de integriteit van onze geestelijke en culturele erfenis belangrijk. Ook dat is buitenlandse politiek, dat is Politiek met een hoofdletter.

De Volksunie wil dat onze Vlaamse bevolking zich richt naar de wereld, naar Europa, naar de onmiddellijke buurlanden, naar Frankrijk, door kennis van schitterend Frans, naar Duitsland door kennis van goed Duits, naar Groot-Brittannië, naar gans het lappendeken dat wij de „avondlanden” noemen. De Volksunie wil ook dat wij beseffen dat Vlaanderen in het hart van gans dat gegeven ligt en dat het een centrale rol in dat Europa van de toekomst kan spelen.

Mijnheer de Voorzitter, zelf ben ik nooit een „Belgicist” geweest. Ik ben dat nu ook niet en zal dat waarschijnlijk nooit worden. Voor zover ik mijn partij ken en de mensen, die erin werken en ervoor op straat lopen, er lasten voor dragen, voor zover ik mijn collega's parlementairen ken, is daar geen enkele „Belgicist” bij. Ik zal dus ook geen opportunistische „Belgicistische” verklaringen afleggen. Ik kan niet vertolken wat ik noch rationeel, noch emotioneel, noch historisch ooit heb aanvaard. Het zou schijnheilig zijn nu anders te spreken en mijn fractie denkt zoals ik.

Het nieuwe België, zoals sommigen het thans formuleren, blijft voor ons, Vlaams-nationalisten, een overgangsgegeven naar het federale Europa. Voor zover België een mistig gegeven van 1830 was, trekt voor ons nu langzaam de mist op. Wij blijven Vlaams-nationalisten, met als kleine vaderland, als klein huis, Vlaanderen en als grote vaderland Europa en eigenlijk ook de ganse wereld. Wij kunnen niet anders dan dat zeggen en willen ook niets anders zeggen. Ik weet dat dit een soort credo is, het is een credo van een Vlaams-nationalist. Soms is het nodig dat te zeggen

en het zelfs krachtig te zeggen, soms voor onszelf en soms ook voor de politieke buitenwereld. Men moet weten met wie men aan tafel zit, zoals de Volksunie het recht heeft te weten met wie zij aan tafel zit. Wij zijn sedert 1987 en sedert de regeringsdeelname niet veranderd.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, de staats hervorming van 1988/1989 heeft onbetwistbaar ruime bevoegdheid en mogelijkheden aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement gegeven. Deze ruime hervakeling van macht was het resultaat van een overlevingsoperatie van de Belgische Staat. De zaak Happart, de machtspositie van de Waalse socialisten, het dilemma van het Vorstenhuis, de onregeerbaarheid van de centrale Staat — die van crisis naar crisis liep — al deze elementen dwongen tot aanpassing en tot grondwetsherziening. Het is belangrijk vast te stellen dat de druk tot hervorming niet vanuit het Vlaamse Parlement kwam en niet vanuit de Vlaamse Regering. De machtsuitbreiding en de grotere zelfstandigheid was en is het resultaat geweest van de Waalse revolutie en de wil tot het voorkomen van de ontmanteling van de Belgische Staat.

Zij is niet gegroeid uit de wil van het Vlaamse Parlement, evenmin uit de wil van de vorige Executieve. De huidige Staats hervorming is niet perfect, zij zal ook niet de laatste zijn. Vlaanderen blijft nog eisende partij.

Voor de VU-fractie is het duidelijk dat, meer dan in het verleden, het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering de eigen toekomst en de eigen volwaardige souvereiniteit beter moeten voorbereiden, zelf moeten leiden, zelf vorm moeten geven. Zij mogen geen lijdzame toeschouwers meer zijn, maar actieve betrokkenen.

Welke terreinen dienen nog te worden voorbereid, bestudeerd en afgewogen?

Mijnheer de Voorzitter, er is onbetwistbaar het probleem van de Vlaamse Executieve inzake het internationaal optreden en handelen. Er is het terrein van de sociale zeker-

Van Grembergen

heid, van de nog resterende geldtransferten ; er is vervolgens het terrein van de ontwikkelingssamenwerking.

Specifiek wat dit laatste domein betreft is er geen enkele reden waarom dit ook niet zou worden gefederaliseerd.

Bij dit Vlaamse Regeerakkoord voel ik mij namens mijn groep verplicht een delicaat onderwerp aan te raken.

De huidige Vlaamse zelfstandigheid is het resultaat van vele krachten ; zij is zeker ook het resultaat van generaties Vlaamsgezindheid.

Bescheidenheid en objectiviteit doen mij zeggen dat niet alleen Vlaamse nationalistes een rol hebben gespeeld en fundamenten hebben gelegd. Objectiviteit doet mij zeggen dat Vlaamsgezinden uit de vele filosofische en politieke windstreken het hunne daartoe hebben bijgedragen. Dezelfde objectiviteit echter doet mij zeggen dat de Vlaams nationalistes als actieve en niet aflatende politieke stroming zeker belangrijke kastanjes uit het vuur hebben gehaald en dat, zonder hen, zonder deze drijvende ideologische en politieke kracht, wij niet op het politieke stramien zouden staan waar wij nu staan.

Thans kom ik tot een delicaat aspect.

In moeilijke en verwarde jaren, in jaren van twijfel en oorlog lopen door een volk en door zijn maatschappelijke en politieke geleidingen vele en soms tragische verschillen. Deze verschillen gaven, ook bij ons, aanleiding tot pijnlijke gebeurtenissen, tot verscheurende keuzen. Ik spreek over de periodes 1914-1918 en 1940-1945 met alles wat zich toen heeft voorgedaan.

De zelfstandigheidsstrijd van ons volk heeft ons volk verdeeld, heeft families verdeeld en heeft tot op heden littekens nagelaten.

Wij beseffen zeer goed dat de Belgische Staat nooit een juridische streep zal plaatsen, nooit een morele streep wil plaatsen onder het verleden. Amnestie komt er van de Belgische Staat nooit.

Ik wens mij ter zake niet te laten verleiden tot bitterheid of sarcasme. Meer dan enkele jaren geleden is er in de Belgische Staat daarover een breuk van denken, voelen, humanisme of antihumanisme. Toch wil ik en moet ik het zeggen : Vlaanderen krijgt vorm ; Vlaanderen richt zich op de toekomst. Dat is schitterend.

In alle gelijklopende evoluties in andere staten kwam er dan een ogenblik dat de nieuwe staat met zijn inwoners de rangen sloot en het verleden aan het verleden overliet.

Frankrijk heeft dat gedaan : na het verscheurende Algerijnse drama hebben zij, na een bepaalde periode, de rangen gesloten. Door de bladzijde om te draaien was er zelfs een juridische amnestie, ook op het morele politieke vlak.

Hongarije doet het nu ; de USSR, waarover wij toch heel wat opmerkingen maken, heeft het gedaan ten opzichte van de Wolga-Duitsers en ten opzichte van de Oekraïners.

De USA deed het na de bittere oorlog tussen de „noordelijken” en de „zuidelijken”. Wat zullen wij in Vlaanderen doen ? Juridisch kunnen wij niets, wél kunnen wij op politiek vlak de moraliteit opbrengen om in de Vlaamse Raad, als parlementaire vergadering van en voor Vlaanderen, die verwarde en moeilijke periode met een unanieme en hoogstaande verklaring af te sluiten. Kan die bladzijde op die wijze eindelijk worden omgedraaid door te erkennen dat het kleine Vlaamse vaderland veel vaders en moeders heeft die, én langs „zwarte” én langs „witte” kant, het beste hebben gegeven en voor hoge idealen een hoge prijs hebben betaald ? Zou het eindelijk kunnen dat wij als Raad erkennen dat vele ontvoerde en gestrafte families uit nationalistische kringen en andere toch mede aan de basis liggen van dit nieuwe Vlaanderen en dus onze dank en erkentelijkheid . verdienen ? Méér dan het juridisch gegeven, met name de amnestie, zou zulk een erkenning de nog steeds bestaande muur van onbegrip slopen. Elke revolutie heeft zijn vaders. Wij hebben in Vlaanderen en in de Belgische Staat de stille revolutie, de revolutie zonder geweld

gevoerd. Maar elke revolutie heeft zijn vaders en in elke revolutie erkennen de kinderen van de revolutie de verdiensten van de vaders.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, collega's, het betere Vlaanderen zal nu vorm moeten krijgen. Uit heel mijn betoog spreekt niet de adem van de vervlakking, maar wat wij beter willen doen. Kennedy zei eens : „Vraag u niet af wat Amerika voor u kan doen, maar vraag u af wat u voor Amerika kunt doen.”

Deze zin behoeft voor ons geen verduidelijking. Conform de wet zullen de Vlaams-nationalisten gedurende vier jaar deel uitmaken van de Vlaamse Regering. Van de elf Ministers behoort er één tot onze groep. Dit kan een eenzame en moeilijke opdracht worden. Dit kan een voortdurend vechten en boksen voor het mede-bepalen van het beleid betekenen. Het zou kunnen betekenen dat de vijf CVP-Ministers vrij strak met enig wisselgeld en pasmunt naar de andere partijen toe de eigen eisen voortdurend uitspelen. Dit zou echter nefast zijn én voor het Vlaamse land, én voor het Vlaamse volk.

De heer R. Daems : U maakt u ter zake toch geen illusies ?

De heer P. Van Grembergen : Laat mij toch toe te stellen dat dit nefast zou zijn. Maar dit hangt mede van u af. Aan de kant gaan staan zal geen oplossing brengen.

De heer A. Denys : U sluit zich aan bij de CVP !

De heer P. Van Grembergen : Vlaanderen behoort niet aan één groep, noch aan één partij, noch aan één ideologie. Er is wat dat betreft in Vlaanderen een rijke verscheidenheid en tussen de burgers in 't veld is er zeer grote verdraagzaamheid. Met overtuiging pleit ik namens mijn fractie dat de totale Vlaamse Regering met inhoudelijke wijsheid het samenwerkingsverband in de Regering zou voeden. Geplaatst voor de grote uitdaging, de belangrijke opdracht die deze Vlaamse Regering gezamenlijk zal moeten uitvoeren kennende, zal de VU-fractie dit Vlaamse Regeerakkoord goedkeuren. De VU-

Van Grembergen

fractie zal de uitvoering ervan methodisch volgen, de eigen inzichten formuleren en deze in de besprekingen naar voren brengen. In samenspraak met de eigen Minister zal zij trachten vorm te geven aan een beter Vlaanderen.

De VU weet niet alles. Toch heeft zij een bijdrage te leveren. Wie met ons in deze zin wil samenwerken, zal in ons loyale partners vinden.

Wie onze bijdrage wil inschatten en aanvaarden zal in ons correcte medeverantwoordelijken vinden voor het geheel, zoals Van Maerlant schreef : „Omme den ganschen Lande, met alle;”. (**Applaus bij de VU, CVP en**

De Voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, heren Ministers, geachte collega's, ik wil hier een aantal bedenkingen formuleren met betrekking tot dit Regeerakkoord. Ik zal dit vrij bondig doen omdat zes andere collega's op een aantal deelfacetten dieper zullen ingaan.

Ik wil toch even het gesternte waaronder deze Executieve en dit akkoord is tot stand gekomen in herinnering brengen. Op 18 oktober 1988 werd door de Vlaamse Raad een nieuwe Executieve aanvaard zonder dat er een nieuw regeerprogramma voorhanden was. Zo kwamen we tot de eigenaardige situatie dat er ministers het vertrouwen kregen terwijl ze — de facto — verantwoordelijk waren voor een programma en de uitvoering van een begroting waar ze niet achter stonden. Dit is toch een „nieuwigheid” in de Belgische en wellicht ook in de Vlaamse politiek.

Deze „nieuwigheid” werd nog verruimd toen de nieuwe ploeg, uitgebreid met twee ministers en twee kabinetten, met een verklaring maar zonder akkoord, voor de Vlaamse Raad verscheen en daarvoor het vertrouwen kreeg. Een verklaring die gevangen zat tussen de onmacht om een nieuw politiek akkoord te sluiten

en de wacht op de afhandeling van de tweede fase van de staatshervorming.

Dit alles veroorzaakte een politiek vacuüm én een carrousel van partijpolitieke spelletjes tussen de „oude” en de „nieuwe” Executieve, tussen het oude en het nieuwe akkoord waarbij de publieke opinie in het beste geval geamuseerd heeft toegekeken.

Het is onder dit gesternte dat, na het opblazen van het akkoord door de nieuwe CVP-voorzitter, de eigenlijke onderhandelingen konden beginnen. Dit gebeurde na de goedkeuring in het Parlement van de tweede fase van de staatshervorming. Die onderhandelingen — dat konden wij in de pers lezen — zouden uitmonden in een „historisch akkoord” dat het nieuwe Vlaanderen gestalte zou geven. Deze terminologie werd, ook tijdens de jongste weken, herhaald.

Er werden uitdrukkingen gebruikt als, en ik citeer de heer Frank Vandebroucke : „de tijd van de alibi's is definitief voorbij” en, hier citeer ik Minister Sauwens : „Nu kunnen we geen excuses meer inroepen”.

De vraag die nu voorligt is of we inderdaad kunnen spreken van een „historische sprong”, van een „Nieuw Vlaanderen”. De vraag is of het voorliggende, omvangrijke document deze pretenties waarmaakt. Wat gaat er veranderen met die nieuwe bevoegdheden, met de in belangrijke mate aangegroeide middelen ? Dat is de vraag die de burger zich stelt. Dat is ook de vraag die Voorzitter Geens gisteren in zijn Regeerverklaring duidelijk heeft gestipuleerd. Wat gaan de burgers merken van dat alles ?

Zo kom ik tot een aantal commentaren. In dit akkoord worden een aantal maatregelen aangekondigd en voorstellen gedaan die als positief kunnen gecatalogeerd worden : openbaarheid van bestuur, inspraak voor de milieubeweging, de MER, planning, evaluatie van de DIRV, programmapunten waar de nieuwe sociale bewegingen, de arbeidersbewegingen, en andere emancipatiebewegingen jarenlang voor geijverd

hebben. Die worden eindelijk (!) in dit akkoord erkend. U moet echter toegeven dat de meeste van deze programmapunten nog moeten worden uitgewerkt en de Executieve moeten passeren. De begroting voor 1989 zal voor een aantal domeinen uitsluitend moeten geven. Op basis van de cijfers kunnen wij dan constateren of een aantal aangekondigde maatregelen, zullen worden gerealiseerd. Wij geven dus hierover binnenkort rendez-vous.

Mijnheer de Voorzitter, in de inleiding van het Regeerprogramma wordt gemeld dat „de Vlaamse Gemeenschap een eigen politiek project moet waarmaken”. En in de slotparagrafen van de Regeeringsverklaring wordt beweerd dat „de Vlaamse Regering door een voluntaristisch beleid gestalte zal geven aan een nieuw Vlaanderen”.

Maar het eerste wat opvalt in het 107 bladzijden tellende document is het wollige taalgebruik, het etaleren van evidenties, het verwijzen naar werkgroepen en interministeriële commissies, is het groot aantal beslissingen die naar de toekomst worden geschoven, afhankelijk van evaluaties en beleidsnota's die het onderwerp zullen uitmaken van negotaties binnen de Executieve. Dit akkoord is een wollig tapijt, van Vlaams fabricaat, maar belangrijke zaken zijn toch onder de mat gevaagd. Dit alles maakt dat het nieuwe Vlaanderen in dit akkoord, ondanks het voluntarisme, ondanks de „groene bakens” van de heer De Batselier en de rode lichten van de heer Denys, toch in de mist blijft steken. Wij hebben het nieuwe Vlaanderen niet gevonden, noch het nieuwe politieke project.

Ten eerste, wij merken nog steeds meer uitvoerende macht en minder democratie. Wij blijven ons afvragen of de Belgische variant van het federalisme de democratie heeft verrijkt en het pluralisme heeft bevorderd. De proportioneel samengestelde Executieve zal de Vlaamse parlementsleden voortdurend voor schut zetten. In de Vlaamse Raad zullen alleen nog spiegelgevechten worden geleverd die een herhalingsritueel zijn van in de Executieve gevoerde besprekingen.

Geysels

Ik wil hier collega De Seranno geruststellen toen hij gisteren vroeg of dit hetzelfde akkoord is dat tien dagen geleden aan de pers werd voorgesteld.

Dit is inderdaad hetzelfde akkoord. Dit is hetzelfde akkoord dat door de Executieve genegotieerd en afgewerkt werd. Dit is hetzelfde akkoord dat op de televisie door diezelfde Executieve bediscussieerd werd. Ik vraag dan ook aan collega De Seranno wat hij vindt van de rol die de Vlaamse Raad in deze discussie nog te spelen heeft.

Wij maken ons zorgen over de toekomst van de Vlaamse Raad met deze Executieve en met dit Regeerakkoord.

Het Vlaamse Regeerakkoord sleept alle problemen mee van de staatshervorming waarbij overlegprocedures en samenwerkingsakkoorden de democratische controle van verkozen organen dreigen uit te hollen. En zo dreigt ook het gevaar dat de samenwerkingsakkoorden zullen aanvaard moeten worden zoals de beslissingen van een intercommunale en internationale verdragen door het Parlement.

Dit zijn de voor de democratie funeste zaken die niet gekeerd worden door de lyriek waarmee de Vlaamse Raad in de Regeringsverklaring wordt bezongen.

Het tweede punt van — volgens ons fundamentele — kritiek is de toenevende verzuiling. Het doet me genoeg dat ook de liberalen dit fenomeen hebben ontdekt en zelfs Luc Huyse citeren. Mijnheer Denys, verontschuldig mij, maar tijdens de vorige jaren waren twee liberale Ministers actief op het departement Cultuur en u zou mij eens moeten aanduiden welke initiatieven zij hebben genomen in verband met de ontzuiling.

De heer A. Denys : Ik zal u eens een lijstje bezorgen.

De heer J. Geysels : Een lijstje ? Als u twee initiatieven vindt zal het zeer veel zijn.

Minister L. Van den Bossche : VTM.

De heer J. Geysels : Mijnheer Van den Bossche, als u hierover wilt discussiëren, doe het dan niet alleen in de Executieve.

De verzuiling neemt dus toe. In het hoofdstuk Welzijns- en Gezondheidsbeleid wordt zelfs uitdrukkelijk vermeld...

De heer A. Denys : De verruiming van het medialandschap, dat is toch een stap tegen de verzuiling ?

De heer J. Geysels : Mijnheer Denys, verzuiling is toch een vorm van privatisering ? (*Protest van de heren Denys en Daems*)

De heer Daems zegt : „Privatisering is depolitisering in de culturele sector.” Mijnheer Denys, ik zou u willen aanraden het jongste boek van Huyse — want hij heeft er verschillende geschreven omtrent verzuiling — te laten lezen aan uw collega Daems. Dan zal hij een dergelijke uitspraak niet meer doen. Want, privatiseren in de culturele sector is niet depolitiseren. (*Onderlinge twistgesprekken*)

De Voorzitter : Collega's, de heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Onze thesis is dat de verzuiling toeneemt. Wij betreuren dat in het hoofdstuk Welzijns- en Gezondheidsbeleid dit zelfs letterlijk wordt vermeld. In dit akkoord wordt ook een aantal keren uitdrukkelijk verwezen naar het Cultuurpact, zelfs terreinen waar het niet thuis hoort. Ik denk hierbij aan het hoofdstuk „Geobjectiveerd personeelsbeleid”, waarin naar het Cultuurpact wordt verwezen.

Minister L. Van den Bossche : U, — en anderen vóór u — hebt dit hoofdstuk slecht gelezen. Als er komma's in een zin staan, hebben die ook een betekenis. Hier betekent het dat u voor bepaalde administraties inzake cultuur het Cultuurpact moet naleven. Niet meer dan dat. Wie het anders zegt is te kwader trouw of kan niet lezen.

De heer J. Geysels : Mijnheer Van den Bossche, ik heb het akkoord gelezen en zelfs de verschillende voor-

ontwerpen. Ik wil graag met u discussiëren over het depolitiseringsbeleid. Ik wil ter zake verwijzen naar het Koninklijk Besluit van 25 oktober 1988, waarin wordt bepaald dat voor de politieke benoemingen in de rangen 16 en 17 heel de Executieve moet negociëren.

Minister L. Van den Bossche : Dat staat er niet in. Er wordt aangeduid welk niveau bevoegd is om welke beslissing te nemen. Niets anders.

De heer J. Geysels : Vindt u dat voor de rangen 16 en 17 van de administratie de afspraken moeten gemaakt worden in de Executieve ? Staat dat niet in contrast met een aantal zinnen van dit Regeerakkoord ?

Minister L. Van den Bossche : Er staat niet in dat de Executieve negocieert. Er staat in, dat, op voordracht van de Voorzitter, de Executieve overgaat tot de benoeming. Dat betekent dat voor het eerst een aantal functionele bevoegde Ministers rechtstreeks zullen benoemen, voor lagere rangen dan 17 en 16, wat vroeger nooit het geval was in de Executieve. Wij gaan dus naar een ander systeem evolueren, waarbij de benoeming door de Executieve slechts voor twee rangen overblijft. Dat is alles. Dat heeft niets te maken met negociatie. U leest daar negociatie, maar het heeft enkel te maken met de gewone benoemingsprocedure.

Ik wil daaraan toevoegen dat voor het eerst in een akkoord — dat moet u toegeven, al is het met tegenzin — een andere methode is ingeschreven dan de methode van de directieraad. Het gezegde dat een directieraad, door het feit dat de directeurs daar samen zitten, objectief en gedepolitiiseerd is, is een axioma waaraan ik nog even wil twijfelen.

In dit geval wordt een tweede circuit gemaakt, namelijk een evaluatiedossier dat onafhankelijk blijft bestaan tot op het ogenblik van de benoeming. Voor het eerst zal men nu bij de betwisting over een benoeming kunnen verwijzen niet zozeer naar de directieraad maar vooral naar inhoudelijke technieken van personeelsanalyse. Erken dat dit een degelijke stap vooruit is die u niet had verwacht.

De golf van racisme die wij vandaag meemaken, is volgens (rechts) de heer F. Vandenbroucke (SP), hier in gesprek met de heer P. Chevalier (SP), (nationaal) Staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid, niet alleen ethisch onaanvaardbaar, maar is ook een signaal van dieperliggende problemen

De heer J. Geysels : Ik dank de Minister voor zijn toelichting. Hij geeft mij dus geen ongelijk als ik verwijst naar het koninklijk besluit van 25 oktober 1988.

Ik vraag hem nog altijd wat het verschil is tussen de formulering in het Regeerakkoord en de formulering van voor enkele maanden van de Voorzitter van de Executieve in verband met een geobjectiveerd beleid.

Minister L. Van den Bossche : U begrijpt het niet of u heeft een vreselijk slecht geheugen. Toen was er maar één objectiveringsmethode, namelijk het voorstel van de Directieraad. Daarnaast wordt nu een dossier opgesteld met moderne methodes van personeelsbeheer en functioneel beheer. De Directieraad deed vroeger gewoon een rangschikking.

De heer J. Geysels : Ik zal u de kopie bezorgen van het K.B..

Minister L. Van den Bossche : De verwijzing, ook in de nieuwjaarstoespraak van de Voorzitter van de Exe-

cutieve, was een verwijzing naar het aantal keer dat de benoemingen overeenstemde met de rangschikking van de Directieraad. Het dossier dat blijft bestaan tot op het ogenblik van de benoeming is nieuw en stond in geen enkel ander akkoord.

De heer J. Geysels : Ik begrijp dat de Minister pluimen op zijn rode hoed wil steken. Ik ga alleen uit van feiten.

Minister L. Van den Bossche : Lees wat er staat.

De heer J. Geysels : De verzuiling in de culturele sector wordt bevestigd. Als ik de lijst overloop van voorstellen en maatregelen met betrekking tot het sociaal-cultureel werk, kan ik niet zeggen dat een ontzuilingsproces is ingezet. Dit is een bevestiging van een conservatieve opvatting van cultuurpolitiek en een illustratie van wat Jozef Deleu onvermoeibaar de „pleinvrees van de kanunniken” noemt.

Terwijl de werkers uit de zachte sectoren de straat opkomen om duide-

lijk te maken dat er in mensen in plaats van in machines moet worden geïnvesteerd in de welzijnssector, blijft de Executieve in de socio-culturele sector, vasthouden aan de draagvlaktheorie. Cultuur blijft een afgeleide van de economische sector !

De heer E. Van Rompuy : Dan bent u niet voor de uniformiteit van de instellingen. U pleit voor overheidsbetutteling.

De heer J. Geysels : Niet alleen werd geen ontzuilingsproces ingezet ; de verzuiling neemt toe. Ik zal een concreet voorbeeld geven.

Bestaande pluralistische initiatieven, zoals de basiseducatie, het tweedekansonderwijs en het open hoger onderwijs, zullen een „regeling” krijgen. Ik meen het goed te hebben gelezen. Er staat niet „decreet” maar wel „regeling”. Op een andere plaats staat er „reglementering”.

Men zal die initiatieven kaderen in het onderwijs voor sociale promotie.

Minister L. Van den Bossche : Neen.

De heer J. Geysels : Zal de verzuiling dan niet meer toenemen of zal dan toch uitkomen wat sommigen reeds maanden geleden hebben gezegd : de organisatie van de basiseducatie zal verzuild zijn of niet zijn. (**Samenspraken**)

Spreek mij tegen op het ogenblik dat de reglementering er zal zijn. Dan zullen wij zien op welke manier dit is georganiseerd. (**Discussie tussen de heer Van Rompuy en de heer Denys**)

De heer C. Moors : Mijnheer Geysels, u heeft daarnet het boek van de heer Huyse aangehaald. Hij zegt dat zich een evolutie voordoet in de ontzuiling ; in deze zin dat de pluriformiteit van instellingen een positieve zaak is geworden. Dit heeft hij erkend. Zijn kritiek gaat op dit ogenblik naar zogenoemde politieke concerns, maar deze stelling laat ik in het midden. De pluriformiteit van instellingen en initiatieven ziet hij als een belangrijke bijdrage in onze maatschappelijke evolutie en dienstbaarheid. Deze theorie wordt door de auteur nog niet zolang aangehouden ; inderdaad, voordien poneerde

Moors

hij dat het opdelen van ideologisch ingestelde inrichtingen supplementaire kosten meebracht en niet positief was. Welnu, er is een duidelijke evolutie in de gedachtengang wat de inzet en de betekenis betreft van initiatieven genomen op het particuliere vlak.

Wanneer u zegt dat de basiseducatie een element zou kunnen zijn waarin de ontzuiling nog niet doorgaat maar integendeel nog verder toeneemt, wil ik met u de discussie aangaan over het principe van de basiseducatie. Basiseducatie wil zeggen dat wij voor jongeren staan die bijvoorbeeld niet kunnen lezen of schrijven ; dit is inderdaad een extreem geval. Er zijn ook functioneel niet aangepaste mensen die wegens omstandigheden niet meer kunnen ingaan op de moderne media — bijvoorbeeld door ouderdom —. Ik meen dat wij rekening moeten houden met de verscheidenheid aan behoeften. Inderdaad, een aantal zaken moet aan het onderwijs voor sociale promotie worden toevertrouwd ; sommige aan socio-culturele instellingen, en daarna zullen wij zien welke behoeften nog overblijven. Dan pas kunnen wij oordelen of nog een pluralistische instelling moet worden opgericht, die naast de andere instellingen kan bestaan.

De Voorzitter : Mag ik vragen aan de heer Geysels zijn uiteenzetting te willen voortzetten.

De heer J. Geysels : Mijnheer de Voorzitter, ik wil toch zeer kort antwoorden op de interventie van de heer Moors.

Wat de discussie omtrent de basiseducatie betreft, zullen wij elkaar in de Commissie treffen. Inderdaad, in de Commissie zullen voorstellen van collega Seeuws, van de heer Lauwers en van mijzelf en waarschijnlijk ook van de Executieve worden besproken. Op dat ogenblik zal blijken of wat ik hier nu beweer, zal worden ontkend indien de regeling er inderdaad komt.

De heer C. Moors : Ik heb een andere opvatting dan de uwe.

De heer J. Geysels : Mijnheer

Moors, dit zal dan blijken. Ik kan u de tekst bezorgen van wat Centravoc in dit verband heeft geschreven.

De heer C. Moors : Ik noem dat geen verzuiling.

De heer J. Geysels : Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat wij hier geen boekbespreking moeten houden van het werk van de heer Huyse. Maar, mijnheer Moors, toch denk ik dat u het boek van de heer Huyse niet alleen slecht heeft gelezen maar bovendien een beroep doet op de Van Peel-variante. Inderdaad, de heer Marc Van Peel heeft over dit onderwerp een interessant artikel geschreven in „De Standaard”. Huyse zegt het tegenovergestelde van wat u nu politiek beweert. Huyse zegt dat volgens de klassieke definitie van verzuiling, een aantal elementen niet meer opgaan. Eén van de elementen van de klassieke definitie van verzuiling was de rechtstreekse band met de levensbeschouwelijkheid. Zijn thesis is juist dat die band losser wordt. Ik geef een voorbeeld : mensen worden lid van de Christelijke Mutualiteit, niet omdat ze christelijk is maar omdat zij bijvoorbeeld een betere service geeft. Huyse geeft toe dat die levensbeschouwelijke band inderdaad afneemt. Maar hij gebruikt dit als argument om te zeggen dat het niet langer opgaat de christelijke mutualiteiten alleenheerschappij of beslissingsrecht op deze domeinen te geven.

Dat bedoelt hij met de term „politieke concern”. U interpreteert Huyse verkeerd.

De heer C. Moors : Maar u gaat akkoord, mijnheer Geysels, dat professor Huyse in al die jaren geëvolueerd is.

De heer J. Geysels : Huyse is een wetenschapper en gaat uit van de realiteit. Als de realiteit verandert, dan gaan ook een aantal hypothesen veranderen. Maar de kern van zijn kritiek blijft gelden.

Minister D. Coens : Als socioloog boeit deze discussie mij erg, maar ik wens er toch op te wijzen dat het hier om een politiek debat gaat omtrent het Regeerprogramma. En dan is het wel goed dat men uitgaat van de tekst zoals hij er staat. De aanleiding tot

deze discussie was de passus over basiseducatie. De Executieve heeft het probleem onderkend en wil er prioriteit aan geven. Dat is een heel belangrijke intentie van de Executieve. Ze heeft zelfs nog iets meer gezegd, namelijk dat het ook op lokale vlak moet worden bekeken. Dat moet u toch bijzonder aanspreken, mijnheer Geysels, maar misschien hebt u over deze woorden heen gekeken. Het gaat immers over mensen die concrete specifieke behoeften hebben. De Executieve moet de bestaande mogelijkheden onderzoeken en nagaan wat op het lokale vlak kan worden georganiseerd. Ik vind het waardevol dat het probleem zo wordt aangepakt (**Onderbreking van de heer Denys**). Ik denk dat we moeten uitgaan van bestaande lokale voorzieningen. Waarom supplementaire voorzieningen creëren ? Maar ik wil op dit punt thans niet verder ingaan. Wij zullen in de Commissie daartoe nog de gelegenheid krijgen.

De heer J. Geysels : Een derde kritiek gaat over de verkaveling van bevoegdheden. In het Regeerakkoord wordt gesproken over de integratie en er worden ook een aantal pogingen gedaan. Toch blijven er een aantal serieuze problemen bestaan. Ik geef een concreet voorbeeld. In verband met de armoede waaraan in de Regeringsverklaring maar een bescheiden plaats wordt toegewezen, wordt aangekondigd dat er een interdepartementale commissie met een permanent karakter wordt opgericht. Ik vraag mij daarbij wel af waar de aanbevelingen blijven van de bestaande adviescommissie. Die aanbevelingen zijn duidelijk, ze zijn becijferd. Het gaat slechts over 70 miljoen voor een aantal urgente maatregelen ter bestrijding van de armoede. Dit bedrag hebben wij nergens teruggevonden en wij hebben evenmin kunnen vernemen hoe de organisaties die zich rechtstreeks bezighouden met de 6 procent Vlamingen die geen menswaardig bestaan leiden, bij deze commissie betrokken zullen worden.

Nog een andere vraag. Aan één eis van de milieubeweging is men zeker niet tegemoet gekomen, namelijk de integratie van de ruimtelijke ordening, het leefmilieu en het natuurbe-

Geysels

houd in Openbare Werken. Het volstaat niet van te zeggen dat u dit probleem op een „integratieve” manier gaat aanpakken. Op een bepaald moment moet één persoon bevoegd en verantwoordelijk zijn. En dat probleem is nog altijd niet opgelost.

Minister J. Sauwens : Er is toch al een serieuze stap naar integratie gezet, in Vlaanderen veel meer dan in Wallonië. Wij bespreken op het ogenblik of we een ministerieel departement zullen opzetten waarin nog meer aspecten van het leefmilieu aan bod zullen komen. Uw kritiek op dat punt is zeker niet terecht, mijnheer Geysels.

De heer J. Geysels : U spreekt over intenties. Het zijn deze intenties die u moet waarmaken bij de begroting en bij het nemen van concrete maatregelen.

Minister J. Sauwens : Dat is correct.

Minister L. Van den Bossche : U moet ook logisch zijn. Wat wilt u ? Dat wij eerst beslissingen nemen en daarna de Regeringsverklaring komen voorlezen als zijnde het relaas van genomen beslissingen ?

De heer J. Geysels : Wie zegt dat u de politieke wil heeft ? U moet dit dan op bepaalde momenten concreetiseren. U hebt dat gedaan voor de BRT, waar 600 miljoen voor wordt uitgetrokken . Ik heb in geen enkel hoofdstuk dergelijke exact berekende bedragen teruggevonden. Dat is een kwestie, voor mij althans, van prioriteiten.

De Voorzitter : Collega's, ik vestig er uw aandacht op dat wij in elk geval om 14 uur opnieuw starten. Denk eraan wanneer u onderbreekt.

De heer J. Geysels : Ik kom tot mijn vierde kritiek. Deze Raad heeft een aantal nieuwe bevoegdheden gekregen. Het is precies in deze nieuwe bevoegdheden dat wij weinig vernieuwing hebben gemerkt.

In de domeinen waar de Vlaamse Regering na de staatsvorming nieuwe bevoegdheden heeft gekregen, met name onderwijs, openbare

werken en economie ligt de nadruk vooral op de herstructurering van de betreffende deelreinen, op een managementsdenken zonder concrete inhoudelijke doelstellingen. In de economische sector wordt wel gewag gemaakt van het verdwijnen van het woord DIRV, wordt het woord „ecologie” toegevoegd, maar blijven de grote lijnen van het vroegere beleid gehandhaafd. Van een ecologische visie op de economie is er weinig te merken.

Het hoofdstuk „Infrastructuur en openbare werken” mijnheer Sauwens lijkt meer op een spoorboekje waar men alle kanten mee uitkan dan op een nieuw scenario. In verband met de MER en de problematiek rond de SST willen wij het volgende stellen. Als u letterlijk neemt wat in dit akkoord staat dan zit u in problemen met wat er nu gebeurt rond de milieu-effectrapportering en de SST. Als voorbeeld geef ik het ijtempo waarmee alles moet worden uitgevoerd, waardoor de beslissingen over de tracés zullen genomen worden zonder een degelijke MER. Er zijn nochtans redenen genoeg om de onderzoekstermijn te verlengen gezien de publieke verklaringen van zowel de studiebureaus als de schepencolleges van de betrokken gemeenten. In de huidige vorm zal de MER dan ook alleen dienen om de bevolking wijs te maken dat de „beste” oplossing gekozen werd.

Ik kom tot een vijfde punt. De concrete problemen worden te veel te lijf gegaan met vage intenties.

Op een aantal concrete problemen vooral op het vlak van het leefmilieu en de ruimtelijke ordening, met name pretparken, gewestplannen, sanering van de black points enzovoort worden geen concrete oplossingen gegeven. Er wordt te veel verwezen naar toekomstige beleidsnota's, evaluaties en onderhandelingen binnen de Executieve. Ook het ontbreken van een duidelijke normenhiërarchie op het vlak van de milieuwetgeving zal nog voor de nodige problemen en conflicten zorgen.

Het hoofdstuk voor migranten blijft, ondanks de vraag van een urgentieprogramma, ondanks de aanwezig-

heid van concrete voorstellen zowel inzake beleid als inzake financiële middelen van diverse migrantenorganisaties, overlegcomités, studiecmissies en wetenschappelijke studies, uiterst vaag. Ook hier zal de begroting weer de toetssteen zijn voor een beoordeling van de zogenaamde politieke wil om er iets aan te gaan doen.

Mijnheer de Voorzitter, ik kom tot het volgend besluit.

De gelatenheid waarmee de publieke opinie de verwezenlijking van de jeugdromen van sommige politici heeft ondergaan zal nu zeker niet worden omgetoverd in enthousiasme bij het aanhoren van dit akkoord. Dit akkoord is de uiting van het drukke gedribbel van de elf leden van de Executieve op het middenveld, maar de doelpunten die werden gescoord zijn zeldzaam, te zeldzaam om te spreken van een historische sprong naar een nieuw Vlaanderen.

De Groenen hebben geen zitting in de Executieve en zijn bijgevolg de grootste oppositiepartij in deze Vlaamse Raad.

Ofschoon we zelfs niet betrokken zijn bij de regeling van de werkzaamheden van deze Vlaamse Raad — we vragen ons af wie dat tegenhoudt — zullen de Groenen in de volgende weken en maanden deze uitdaging toch opnemen. Wij zullen geen spelletjes spelen, niet meedoen aan het schaduwboksen maar onze uitzettingen steunen op een eigen politiek project dat vertrekt van een drievoudig uitgangspunt.

Ten eerste, het ijveren voor een reële produktpolitiek waarin het ecologisch draagvlak van de samenleving het criterium is.

Ten tweede, de strijd tegen de duale samenleving waar meer en meer mensen definitief uit de boot dreigen te vallen.

Ten derde, de eis naar een verdere democratisering waarbij depolitisering, ontzuiling en de versterking van de democratisch verkozen structuren essentieel zijn.

De heer J. Sleenckx : Er werden toch een aantal maatregelen genomen om

Sleeckx

te bereiken dat steeds minder mensen uit de boot zullen vallen. U moet eerlijk zijn.

De heer J. Geysels : U hebt niet geluisterd naar het begin van mijn betoog !

Een andere en fundamentele vraag is of de tendens naar een duale samenleving wordt omgekeerd door de hier voorgestelde maatregelen ?

Vanuit dit politiek project zullen de Groenen een constructieve en een fundamentele oppositie voeren ten opzichte van deze Executieve. Constructief, zoals in het verleden en vanuit een eigen programma, ten opzichte van de positieve maatregelen die in het Regeerakkoord staan ; fundamenteel ten opzichte van urgente problemen die verzwegen worden en alle problemen die als niet veranderbare feitelijkheden worden aanvaard.

Een fundamentele oppositie dus ten opzichte van het politiek project dat nog altijd uit dit Regeerakkoord naar boven stijgt. Wij zijn namelijk niet gerust in het soort Vlaanderen dat hier wordt gepresenteerd : een soort enclave waar mensen harder werken en minder zeuren, waar de restauratie overal kansen krijgt behalve in de sector van de huisvesting, waar het leven geordend stroomt doorheen nog altijd vervuilde rivieren, waar er

een zogenaamde consensus heerst over de harde, economische en vooral zogenaamde waarheden, een Vlaanderen zoals Marc Schaevers schreef „dat eerder op maat is gesneden van de portefeuille dan op maat van een sociaal-culturele biotoop”.

Mijnheer de Voorzitter, dit akkoord maakt niet waar wat eerder werd aangekondigd. Het bevat veel proza, weinig poëzie en te weinig vernieuwing om van een nieuw tijdperk te spreken. Wij innoveren niet, wij reproduceren nog altijd. **(Applaus)**

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden

De Voorzitter : Dames en heren, door de SP-fractie wordt voorgesteld :

— in de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt de heer Galle als vast lid te vervangen door de heer **Adriaensens** ;

— in de Commissie voor Cultuur de heer Verheyden als plaatsvervangend

lid te vervangen door de heer **Content** ;

— in de Commissie voor de Media de heren **Adriaensens** en **Mommerency** als vaste leden te vervangen door de heren **Dufaux** en **Bartholomeussen** en de heer **Bartholomeussen** als plaatsvervangend lid te vervangen door de heer **Mommerency**.

Geen bezwaar ? **(Instemming)**

Aldus is besloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

— De vergadering wordt gesloten om 13 uur.
